

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ DİL BİLGİSİ
ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (NEVŞEHİR
ÖRNEĞİ)

Yüksek Lisans Tezi

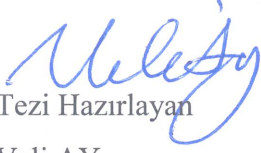
Veli AY

Danışman
Doç. Dr. Mesut GÜN

Nevşehir
Ocak 2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Veli AY

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“MEB 5. Sınıf Türkçe Dersi Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Değerlendirilmesi (Nevşehir Örneği)” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Veli AY

Danışman
Doç. Dr. Mesut GÜN

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Abdullah ŞENGÜL

KABUL ve ONAY SAYFASI

Doç.Dr.Mesut GÜN danışmanlığında Veli AY tarafından hazırlanan “**MEB 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Değerlendirilmesi (Nevşehir Örneği)**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

10/01/2020

JÜRİ

Danışman: Doç.Dr.Mesut GÜN

Üye : Doç.Dr. Lokman TANRIKULU

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Bahadır GÜLBAHAR

İMZA

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 05 / 02 / 2020 tarih ve 2020-08-177 sayılı kararı ile onaylanmıştır

05/02/2020

Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Enstitü Müdürü

MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (NEVŞEHİR ÖRNEĞİ)

Veli AY

Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak 2020
Danışman: Doç. Dr. Mesut GÜN

ÖZET

Bu çalışma ile 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan MEB 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan dil bilgisi etkinliklerinin, Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre genel durumunun ve yeterlilik düzeyinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırmada analitik araştırma deseni ve bu çerçevede durum çalışması modeli uygulanmıştır. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi ve görüşme tekniği uygulanmıştır. Bu bağlamda öncelikle çalışmanın teorik kısmının ve “Öğretmen Görüşme Formu”nun doğru bir biçimde ortaya konulması için literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının dil bilgisi etkinliklerini içeren bölümleri incelenmiş, buralarda bulunan dil bilgisi etkinlikleri belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinlikleri (veri kaynağı) ve bu etkinlikler hakkındaki görüşlerini paylaşacak olan Nevşehir’de görev yapan 35 Türkçe Öğretmeni katılımcı oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen etkinliklerle ilgili verilerin işlevsel bir biçimde ele alınabilmesi için “Öğretmen Görüşme Formu” adlı bir form düzenlenmiştir. Bu formda etkinlikler ile ilgili gerekli sorular sorularak öğretmen yaklaşımları tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz tekniği ile ortaya konulmuştur.

Araştırmanın bulguları, incelemeye konu olan ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin öğrenci seviyelerine uygun ve dil bilgisi kazanımlarının da genel olarak yeterli olduğunu göstermektedir. Ancak etkinliklerin yetersiz olduğunu belirten öğretmen görüşlerine de rastlanmaktadır.

Etkinliklerin anlaşılmasında öğrencilerin hazır bulunuşlukları, metin dilinin anlaşılır olup olmaması, metinlerde geçen kavram ve ifadelerin soyut olması veya çocukların anlam dünyasına hitap etmemesi gibi gerekçeler sıralanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nın dil bilgisi etkinliklerinin öğrenci kazanımları açısından genel anlamda yeterli olmakla birlikte dil bilgisine ayrılan etkinlik sayısının yetersiz olduğunu ifade edenler de bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersi, dil bilgisi, etkinlik, dil bilgisi etkinlikleri, Türkçe öğretmenliği, öğretmen görüşleri.

**EVALUATION OF THE GRAMMAR ACTIVITIES IN THE 5th GRADE
TURKISH COURSE BOOK OF THE MINISTRY OF NATIONAL
EDUCATION (EXAMPLE OF NEVŞEHİR)**

Veli AY

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature, M.A. / January 2020
Supervisor: Asso. Prof. Mesut GÜN**

ABSTRACT

In this study, it is aimed to reveal the grammar activities in the 5th grade Turkish course books in the secondary school of Nevşehir in the 2018-2019 academic year according to the opinions of Turkish teachers and their general status and proficiency level.

Analytical research design and case study model were applied in this study. Document analysis and interview technique were used as data collection method. In this context, firstly, the literature was searched in order to present the theoretical part of the study and the “Teacher Interview Form doğru correctly. Then, the chapters of the 5th grade Turkish course books containing grammar activities were examined and grammar activities were determined.

The population of the study consists of 35 Turkish teachers working in Nevşehir who will share their grammar activities and opinions about “MEB Secondary School and Imam Hatip Secondary School 5th Grade Turkish Textbook ulan which are taught in Nevşehir secondary schools in 2018-2019 academic year.

A form called “Teacher Interview Form için was prepared in order to handle the data related to the activities examined in a functional manner. In this form, teacher approaches were tried to be determined by asking the necessary questions about the activities. The data obtained were presented with content analysis and descriptive analysis techniques. The findings of the study show that the grammar activities in the textbooks subject to the examination are appropriate for the student levels and are generally sufficient for grammar acquisition. However, there are also teachers' opinions that indicate that the activities are inadequate.

The reasons such as the readiness of the students, whether the language of the text is understandable, the concepts and expressions mentioned in the texts are abstract or not addressing the meaning world of the children are listed in the activities.

The results of the study, although the grammar activities of MEB Secondary School and Imam Hatip Secondary School 5th Grade Turkish Textbook are generally sufficient in terms of student acquisitions, there are also those who stated that the number of activities devoted to grammar is insufficient.

Keywords: Turkish lesson, grammar, activity, grammar activities, teaching Turkish, teacher opinions.

TEŞEKKÜR

Dil bilgisi öğretimi noktasında lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince aldığım derslerde öğrendiğim yeni kuramlar, dil bilgisi öğretimi konusunda yeni bir bakış açısı kazanmamı sağlamıştır. Bu bağlamda, öncelikle fikirsel anlamda gelişimime katkı sağlayan değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Tez konumun belirlenmesi ve tezin her aşamasında değerli fikirleriyle çalışmamızın her aşamasında akademik anlamda destek olan hocam Doç. Dr. Mesut GÜN'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez çalışmasında yardımını, desteğini hiç esirgemeyen değerli eşim Ayşe AY'a şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Konusu.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Gerekçesi.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Sayıtlar.....	5
1.7. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Dil Bilgisi.....	8
2.2. Dil Bilgisi Öğretiminin Amacı ve Önemi.....	9
2.3. 5. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları	12
2.4. İlgili Çalışmalar.....	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli.....	26
3.2. Evren ve Örneklem.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	27
3.4. Verilerin Toplanması.....	28
3.5. Verilerin Analizi.....	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın Dil Bilgisi Etkinliklerinin Tespiti.....	31
4.2. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın Dil Bilgisi Etkinliklerinin İncelenmesi.....	38
4.3. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın Dil Bilgisi Etkinliklerine İlişkin İstatistikî Veriler.....	51
4.3.1. Ankete Katılanlara İlişkin Kişisel Bulgular.....	52
4.3.1.1. Cinsiyet.....	52
4.3.1.2. Kıdem.....	52
4.3.2. Öğretmen Görüşme Formuna İlişkin İstatistikî Veriler ve Bulgular...53	

4.3.2.1. 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz?.....	53
4.3.2.2. Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırabiliyor musunuz(veya zamanı yeterli buluyor musunuz)?.....	54
4.3.2.3. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi kazanımlarını yeterli buluyor musunuz?.....	56
4.3.2.4. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?.....	57
4.3.2.5. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur?.....	58
4.3.2.6. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri, konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor mu?.....	59
4.3.2.7. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, öğrenciler tarafından kolay anlaşıldığını düşünüyor musunuz?.....	61
4.3.2.8. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıyor musunuz?	62
4.3.2.9. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık görüyor musunuz, varsa bunlar nelerdir?.....	63
4.3.2.10. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?.....	65
4.3.2.11. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağlamakta mıdır, sağlıyorsa nasıl katkılar sağlamaktadır?.....	66

4.3.2.12. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleriyle ilgili bir öneriniz var mı, varsa nelerdir?.....	67
4.4. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın Dil Bilgisi Etkinliklerinin Nevşehir İli Türkçe Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi.....	68

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

5.1. Sonuçlar.....	71
5.2. Öneriler.....	73
KAYNAKLAR	77
EKLER	83
ÖZ GEÇMİŞ	93

KISALTMALAR

f	frekans
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDÖP	Türkçe Dersi Öğretim Programı
TSA	Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi
TÜBAR	Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Ankete Katılanların Cinsiyet Dağılımına İlişkin Frekans Dağılımı ve Yüzdeleri.....	52
Tablo 2. Ankete Katılanların Mesleki Kıdemlerine İlişkin Frekans Dağılımı ve Yüzdeleri.....	52
Tablo 3. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Becerilerine İlişkin Görüşler.....	53
Tablo 4. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerine İlişkin Görüşler.....	54
Tablo 5. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Kazanımlarına İlişkin Görüşler.....	56
Tablo 6. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Sınıf Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Görüşler.....	57
Tablo 7. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Dil Bilgisi Kazanımlarını Sağlamasına İlişkin Görüşler.....	58
Tablo 8. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Konunun Daha İyi Anlaşılmasına Katkısına İlişkin Görüşler.....	60
Tablo 9. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Öğrenciler Tarafından Anlaşılabilirliğine İlişkin Görüşler.....	61
Tablo 10. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Uygulamasındaki Zorluklara İlişkin Görüşler.....	62
Tablo 11. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinde Sorun/Yanlışlık Tespitine İlişkin Görüşler.....	64
Tablo 12. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretimine Uygunluğuna İlişkin Görüşler.....	65
Tablo 13. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Okuma Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler.....	66
Tablo 14. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerine Yönelik Önerilere İlişkin Görüşler.....	68

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı kapak fotoğrafı.....	83
Ek 2. Araştırma İzni.....	84
Ek 3. Öğretmen Görüşme Formu.....	85
Ek 4. Görüşme Sonucu Elde Edilen Metinlerden Örnekler.....	87

GİRİŞ

5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine ve dil bilgisi kazanımlarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirildiği çalışmanın giriş bölümünde, araştırmanın problemine, bu araştırmaya neden ihtiyaç duyulduğuna, araştırmanın konusuna, amacına, önemine ilişkin kuramsal açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca araştırmanın sınırlılıkları ve sayıtları da ortaya konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. Problem Durumu

Bir milletin her bir ferdinden yaşadığı coğrafyanın dilini en iyi şekilde bilmesi, onu en iyi şekliyle kullanabilmesi ve diğer fertlerle en doğru şekilde iletişime geçmesi beklenir. Bunun sağlanabilmesi için de okullara büyük bir sorumluluk düşmektedir. Okullarda bu kazanımı Türkçe dersi sağlar. Türkçe dersinde bu kazanımı sağlayan en önemli unsur, hiç şüphesiz ders kitabıdır. Ders kitapları öğretmenlerin program hedeflerini gerçekleştirmelerinde en büyük yardımcı unsurdur. Ders kitabında yer alan dil bilgisi kuralları, yazım kuralları ve noktalama işaretleri etkinliklerinin de kazanımlara ve öğretmen uygulamalarına uygun olması gerekir.

Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin Türkçe Programı kazanımlarını karşılayacak yeterlikte olmaması okullarda gerçekleştirilen okuma eğitimi çalışmalarını etkileyebilmekte ve öğrencilerin dil bilgisi becerilerinin yeterince geliştirilememesine sebebiyet vermektedir.

Bu araştırma kapsamında “2018 Türkçe Öğretim Programı’na göre hazırlanarak 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarının dil bilgisi etkinlikleri yeterli midir?” genel problemi çerçevesinde şu soruların yanıtı aranmıştır:

1. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri sınıf düzeyine uygun mudur?

2. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur?
3. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmakta mıdır?
4. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer verilen dil bilgisi etkinlikleri öğrenciler tarafından kolay anlaşılakta mıdır?
5. Türkçe öğretmenleri dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorluk yaşamaktalar mıdır?
6. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer verilen dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık olduğu düşünülmekte midir?
7. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünülmekte midir?
8. “5. Sınıf Türkçe ders kitabı”nda yer verilen dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin okuma-yazma becerilerine katkı sağlamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Konusu

Toplumun var olması ve varlığını sürdürmesinde en önemli etkenlerden birisi de dildir. Bunun yanı sıra dilde yer alan kuralların doğru kullanılması da aynı amaca hizmet etmektedir. Bu noktada Türkçe ders kitapları dil bilgisi kazanımları açısından her türlü bilginin kazandırılmasında etkilidir.

Türkçe öğretimi, öğretmenin sınıf ortamında uygulanmasına rehberlik ettiği etkinlikler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple Türkçe ders kitaplarında yer verilen etkinliklerin niteliği, Türkçe eğitimi açısından önemli bir husustur. Bu etkinliklerin uygulanma sürecini doğrudan yürüten Türkçe öğretmenlerinin konuya ilişkin görüşleri de dil bilgisi eğitimine katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın konusu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinliklerine yönelik olarak Nevşehir ilinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesidir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinliklerini incelemek ve Türkçe öğretmenlerinin bu etkinlikler hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Bu hedef çerçevesinde aşağıdaki alt amaçların belirlenip değerlendirilmesidir:

1. Dil bilgisinin öneminin ele alınması
2. 5. Sınıf dil bilgisi kazanımlarının ele alınması
3. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinliklerinin tespiti
4. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinliklerinin incelenmesi
5. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinliklerine ilişkin istatistiki veriler
6. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinliklerinin Nevşehir ili Türkçe öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi
7. “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinlikleri hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelenerek değerlendirmeler yapılması

1.4. Araştırmanın Gerekçesi

2018 yılında güncellenen Türkçe Dersi Öğretim Programı(TDÖP)’ndaki dil bilgisi kazanımlarına ait etkinlikler eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve öğrenciler açısından büyük önem arz etmektedir. TDÖP’nin Özel Amaçları bölümünde: “Tematik yaklaşım esas alınarak hazırlanan öğretim programında okuma ve yazma kazanımları metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yoluyla anlam oluşturmayı sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar kazanımların yapısı ve hiyerarşisi, öğrencilerin temel dil becerilerinin yanı sıra üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak dil

bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili kazanımlar artan bir yoğunluk içinde ve aşamalı olarak yapılandırılmıştır.” (TDÖP: 2018, 8). 5. Sınıf Türkçe Ders kitabındaki dil bilgisi etkinliklerinin dil bilgisi, noktalama işaretleri ve yazım kurallarına ilişkin kazanımlar noktasında artan bir yoğunluk içerisinde ve aşamalı olarak yapılandırılmış olup olmadığının değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; “Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması, amaçlanmıştır.” denilmektedir (TDÖP: 2018, 8). Bu amaçla hazırlanan Türkçe ders kitabındaki dil bilgisine ilişkin etkinliklerin sayısı, aşamalılık ilkesine uygunluğu kadar önemli diğer bir önemli husus ise bu etkinliklerin niteliğidir. Bu etkinliklerin öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına ne derece cevap verdiği ve amacına ne derece ulaştığı üzerinde hassasiyetle durulması gereken konulardır. Ayrıca bu kitaplar için etkinlikler hazırlanırken olayın muhatabı olan öğretmenlerin görüşlerinin alınması da yine etkinliklerin niteliği ve amacına ulaşması açısından önemli bir husustur.

1.5. Sınırlılıklar

Çalışma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı dil bilgisi etkinlikleri ile sınırlıdır. Araştırma Nevşehir ilinde görev yapan 35 Türkçe öğretmenin görüşleri ile sınırlandırılmıştır. Kullanılan ölçekler ve araştırma yönteminden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

İncelenen ders kitaplarının kazanımları karşılayacak yeterlikte yazıldığı varsayılmaktadır. Bununla birlikte araştırmada kullanılan “Öğretmen Görüşme Formu”nun öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan dil bilgisi etkinliklerine ilişkin görüşlerini yansıtabilecek özelliklere sahip olduğu

varsayılmaktadır. Örneklemin evreni temsil edebilecek düzeyde olduğu da varsayılmaktadır.

1.7. Tanımlar

Ders Kitabı: “Bir dersin öğretimine ilişkin yazılan veya belli ölçülere göre incelendikten sonra, bir okul, sınıf ya da ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak seçilen kitap”tır. (Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü, 2011: 306). Türkçe öğretmenleri derslerde büyük ölçüde ders kitabını kullanmaktadırlar. Türkçe derslerinde öğrenci ve öğretmenlerin yararlandığı “ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı”nı kapsayan basılı öğretim araçlarını ifade eder. Eğitimde Türkçe ders kitaplarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Türkçe ders kitapları, öğretici niteliği yanı sıra yazınsal olarak da bireye sanatçı duyarlılığı, estetik kaygı ve en önemlisi dilin olanaklarının duyumsatan bir göreve sahiptir (Samur, 2010: 531)

Dil bilgisi: Dil bilgisi, “Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim dalıdır.” (Türkçe Sözlük, 2005: 529).

Etkinlik: Türkçe derslerinde gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinin belli kazanımları hedefleyen ve kendi içinde bütünlük taşıyan her biridir (MEB, 2006: 8; MEB, 2009: 19). Yapılan etkinlikler neticesinde öğrencilere “Bu etkinlikten ne öğrendiniz?”, “Bu etkinliği daha iyi yapabilir miydiniz? Nasıl?” gibi sorular yöneltilmesinin öz değerlendirme yapmalarında etkili olduğu bilinmektedir. Söz konusu etkinlik ve çalışmalar öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı kılmakla beraber öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmelerinde katkıda bulunacaktır. (MEB, 2018: 9)

2018 Türkçe Öğretim Programı’na göre hazırlanarak 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarının dil bilgisi etkinliklerinin incelenmesi ve Türkçe öğretmenlerinin bu etkinlikler hakkındaki görüşlerinin değerlendirmesini içeren bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmanın problemine, varsayımlarına, amacına, önemine ve sınırlılıklarına değinilmiştir. İkinci bölümde çalışmaya ilişkin kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. Bu bağlamda dil bilgisi kavramı tanımlanarak, ilgili

kitaptaki 5. Sınıf dil bilgisi kazanımları, etkinlikleri, dil bilgisi etkinliklerine ilişkin istatistiki veriler, dil bilgisi etkinliklerinin Nevşehir ili Türkçe öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesiyle yapılan değerlendirmeler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise araştırma yöntemi, evreni, örnekleme, verilerin toplanması, araştırma süreci, incelenen etkinlikler, katılımcı öğretmenlere ilişkin bilgiler ve veri analizinin nasıl yapıldığına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilen dil bilgisi etkinliklerine ilişkin sorulara öğretmenlerin verdikleri yanıtların analizi yapılmıştır. Son bölümde ise araştırma neticesinde elde edilen bulgulara ve ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Dil Bilgisi

Dil bilgisi, “bir dilin işleyişindeki yapısal kuralların bilgisi; ses, biçimbilgisi ve sözdizimi kurallarının bilgisi’ (Kocaman ve Osam, 2000: 37) olarak tanımlanmaktadır.

Eski Yunan ve Eski Hint medeniyetlerinden bu yana insanların doğru yazıp okumak amacıyla dillerinin bağlı olduğu kuralları tespit etme gayreti içerisinde olduklarını, bu kurallardan oluşan bilgi koluna “gramer”, dil bilgisi dendiğini belirten Banguoğlu’na göre, gramerin klasik tarifi zamanla değişmiş ve “diller bilgisi” (dilbilim) ortaya çıkmıştır. (Banguoğlu, 1990: 18-21).

Dil bilgisini bir dili bütün yönleriyle inceleyen ilim dalı olarak tanımlayan Ergin’e göre, dil bilgisi şu bölümlerden oluşur: “Dil içerisinde seslerden cümlelere kadar küçük büyük bir takım birlikler vardır. Sesler vardır, heceler vardır, kökler vardır, ekler vardır, kelimeler vardır, kelime grupları vardır, cümleler vardır. Dil birlikleri adı verilen bu unsurların bir şekilleri, yapıları, bünyeleri; bir de fonksiyonları, anlamları ve görevleri bulunmaktadır. İşte dil bilgisi bu dil birliklerini çeşitli bakımlardan inceler ve onların kaidelerini, kanunlarını belirler. Dil bilgisinin dilin seslerini inceleyen bölümüne fonetik (ses bilgisi), Dil bilgisinin kelime ve şekillerin, kelimelerin, köklerin ve eklerin yapısını ve fonksiyonunu inceleyen bölümüne morfoloji (şekil bilgisi), Dil bilgisinin kelime ve şekillerin menşeyini inceleyen bölümüne etimoloji (menşe bilgisi veya türeme bilgisi), Dil bilgisinin

kelime ve şekillerin manaları üzerinde duran bölümüne semantik (mana bilgisi), Dil bilgisinin kelimeler arasındaki münasebetleri ve cümleleri inceleyen bölümüne sentaks (cümle bilgisi) adı verilir.” (Ergin, 1994: 69).

Göğüş’e göre, dil bilgisi, bir dilin sesleri, sözcük türleri, bunların yapıları, cümle şeklinde dizilişleri ve cümle içerisindeki görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bilim dalıdır. Dillerin genel anlamda nasıl oluştuğunu, gelişimini, dil olaylarını inceleyen bilim ise, dilbilim olarak adlandırılır. Her dilin kendine ait kuralları olması nedeniyle her dil için ayrı ayrı dil bilgisi bulunmaktadır (1978: 337).

Constance Weaver’a göre ise öğretmenler, dil bilgisinin onlara ne ifade ettiğine dair bir beyin fırtınasına davet edildiklerinde genellikle şöyle bir liste oluştururlar:

- Konuşmanın bölümleri.
- Sözdizimsel yapılar.
- Değerli cümle yapısı (Özne-yüklem uyumu vb).
- Doğru noktalama.
- Uygun kullanım.
- Sözdizimsel duyarlılık (Sözdizimsel seçeneklerin uygun ve etkin kullanımı)

(Weaver, 1996: 1).

Günümüz dil biliminde dil bilgisi, kişinin dili iyi anlaması, iletişim kurması, zihinsel beceriler geliştirmesi gibi bazı amaçlar için öğretilmektedir. Dil bilgisi, yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda dili tanıma ve öğrenmenin de temelidir. Çünkü, dilin doğru kullanımı ve geliştirilmesi için gereklidir. Günümüz dil bilgisi öğretimi, yapılandırıcı öğrenme anlayışı çerçevesinde ayrıntılı olarak ele alınmış, dil bilgisi öğretimine ilişkin amaç, yaklaşım, yöntem ve süreçler yeniden ortaya konulmuştur. Bu yaklaşım bağlamında dil bilgisi öğretiminin amacı, dilin kurallarının değil, kendisinin öğretilmesini içerir (Güneş, 2013-72-73).

2.2. Dil Bilgisi Öğretiminin Amacı ve Önemi

Dil bir toplumun en önemli unsurudur. Her toplumda düşünmenin, fikir üretmenin ve toplumla irtibat kurabilmenin aracı dildir. Bu nedenle dil, hayatımızın niteliğini belirleyen temel unsur olarak karşımıza çıkar. Bireyler, dil yetisinin elverdiği ölçüde

hayatına renk katabilirler. Dilde yeterli düzeyde olmak, diğer gelişim alanlarını desteklediği gibi; dilde yeterli düzeyde olmamak ise, diğer gelişim alanlarında problemlere yol açabilir. Bu açıdan bakıldığında her toplumun en önemli hedeflerinden birisi, bulunduğu topluma dili öğretmek ve dili tüm bireylerin etkin bir şekilde kullanabilmesini sağlamak olmalıdır (Şahin, 2007: 284-286). Bu cümleden hareketle her kademe, her yaş ve her sınıf için dili; belli bir seviyede, aşama aşama ve kurallarına uygun öğretmek esastır.

Dil bilgisi, dil ile anlatım şekillerini inceler, örnekler üzerinden şemalar aracılığıyla dilin genel ve özel kurallarını ve bu kuralların birbirleriyle ilişkilerini ortaya koyar. Böylelikle de dilin doğru ve hızlı bir şekilde öğrenimi ve kullanımı sağlanmış olur (Özbay, 2006: 68).

Günümüzde yurt dışında ve yurt içinde pek çok çalışmada dil bilgisi öğretiminin neden gerekli olduğu ve öğrencilere neler kazandıracığı gibi konular ele alınmakta, nasıl öğretileceğinden önce sorun enine boyuna tartışılmakta ve var olan dilbilim modellerine uygun bakış açıları geliştirilmektedir. Bununla birlikte dil bilgisinin nasıl öğretileceğine ilişkin yöntem ve tekniklere değinilmektedir. Ülkemizde bu tür çalışmaların sayısı oldukça sınırlı olup bu çalışmalardan birinde (Aydın, 1999: 27) öğretmenlere dil bilgisi öğretme gerekçeleri sorularak şu cevaplar alınmıştır:

- Dil bilgisi, öğrencinin dil ile ilgili yanlışlarını azaltır. % 13.59
- Dil bilgisi öğrencinin yazma becerisini geliştirir. % 11.96
- Dil bilgisi çalışmaları, öğrencinin zihin gelişimine yardım eder. % 10.87
- Bir yabancı dilin öğrenilmesine yardım eder. % 10.87
- Ölçünlü Türkçenin öğrenilmesine yardım eder. % 9.24
- Bilimsel yöntem ve çözümleyici düşünmeyi öğretir. % 9.24
- Dil bilgisi, öğrencinin daha iyi iletişim kurmasına yarar. % 8.70
- Dil bilgisi, dilsel özgüveni oluşturur. % 8.70
- Kültürel, dilsel hoşgörüyü artırır. % 5.98
- Müfredat dil bilgisini öğretimini gerektiriyor. % 3.80
- Dil bilgisi öğretmekten hoşlanıyorum. % 3.26
- Dil bilgisi öğretimi sınıfa daha egemen olunmasını sağlar. % 2.72

Buradaki yanıtlar hiç şüphesiz dil bilgisi öğretimine ilişkin gerekçeler ve kazanımlar açısından önem arz etmektedir. Bu alanda yapılacak yeni çalışmalarla birlikte daha somut veriler ortaya çıkacak ve programın uygulanabilirliği artacaktır.

Dil bilgisi öğreniminin kişiye faydaları göz ardı edilemeyecek kadar önem arz eder. Bozkurt, (2011: 151) dil bilgisi öğreniminin faydalarını şöyle sıralar:

“1. Yabancı dil öğreniminde faydası olur. Kişi ana dilinde, dil bilgisi kavramlarını kazanmışsa, yabancı dil öğrenmesi kolaylaşır.

2. Dilin doğru kullanımına yardım eder.

3. Biçimsel ve mantıksal düşünme yeteneğine katkı sağlar.

4. Yazı dilinin gelişmesine ve toplum arasında yayılmasına yardım eder.

5. Yazın ve sanat ürünlerinin doğru yorumlanmasına yardım eder.

6. Dilin biçimsel sorunlarının çözümüne yardım eder.

7. Dilin anlatım inceliklerini öğretir.”

Dil öğretimi, bir yığın kuru bilginin beyne yüklenmesi anlamına gelmemektedir. Bireyin diğer insanlarla olan iletişimi de dile dayanır. Bu noktada anadilini yazılı ve sözlü olarak doğru kullanabilen bireyler yetiştirmek dil öğretiminin temel amaçları arasındadır. Kişinin kendini ifade edebilmesi ve çevresindeki insanlarla etkili iletişim kurabilmesi, bireysel gelişimini tamamlayıp hayatın her safhasında başarılı olabilmesi için iyi bir anadili eğitim ve öğretimi alması gerektiği açıktır (Kayaalp, 1998: 89).

Bu çerçevede yapılandırmacı yaklaşımın Türkçe Öğretim Programında dil bilgisi kurallarının sezdirilerek öğretilmesi hedefi çerçevesinde, “...birey bu noktada öğrenme ortamında aktiftir ve yeni edindiği bilgilerle eski bilgilerini yapılandırır. Yapılandırmacı öğrenme ortamlarında öğretmen dil bilgisi ile ilgili etkinliklerde dil kurallarını öğrencilere doğrudan sunma yerine bu kuralları sezdirir. Aktif olarak dil bilgisi ile ilgili etkinliklere katılan öğrencilerin diğer dil becerileri ile etkileşimi sağlanır ve dil bilgisi kuralları zihinlerinde yapılandırılmış olur.” (MEB, 2015: 6).

Dil bilgisi dersinde ele alınan her konu, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerinde bir etkinlik alanı olarak düşünölmeli ve dil bilgisi dil becerilerine ulaşmak için araç olabilmelidir. Bu noktada önemli olan husus, dil bilgisi kurallarının metinde yer almasından çok öğrencilerin bu kuralları doğru ve yerinde kullanabilmeleri, bunları kullanırken dil becerisine kattığı değeri sezmesi ve kendi dil yapısını oluştururken bunları başarıyla kullanabilmeleridir (Karadüz, 2007: 75).

Son tahlilde dil bilgisi, bir dili daha etkin, düzgün bir şekilde kullanmaya yardımcı olan temel bir alandır. Dil bilgisi eğitimi almış bireyler, o dilin haritasını, bu konuda eğitim almamış bireylere göre daha net ortaya koyabilirler. Dil öğretiminde hedeflenen kazanımlara, anlama ve anladığını ifade etme etkinlikleriyle varılmaya çalışılırken, bu etkinlikler, imla kuralları, noktalama işaretleri ve dil bilgisi ile desteklenir (Sever, 2000: 25).

Verilen bilgilerden hareketle dil bilgisi öğretimine ilişkin etkinliklerin hazırlanarak ders kitabına konulmasındaki temel amacın da, dili doğru ve etkin bir şekilde öğretebilmek amacına dayandığı söylenebilir.

2.3. 5. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri çerçevesinde hazırlanan 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
- okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
- okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmaları,
- duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,

- bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerini geliştirmeleri,
- basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerini geliştirmeleri,
- okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeleri ve sorgulamaları,
- millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermeleri, millî duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmeleri ve benimsemelerini sağlamak amaçlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın TDÖP, 5. Sınıf dil bilgisine ilişkin kazanımları şu şekilde sıralamıştır:

T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar.

Yapım ekleri ezberletilmez, işlevleri sezdirilir. Kelime türetmenin mantığı kavratılır.

T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

T.5.4.8. Sayıları doğru yazar.

Kesirli sayıların, sıra ve üleştirme sayılarının, dört veya daha çok basamaklı sayıların yazımları üzerinde durulur.

T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.

Dil bilgisinin tanımı, amacı, önemi, dil bilgisi kazanımları ve 5. sınıf dil bilgisi kazanımlarına yönelik yapılan kuramsal açıklamalardan sonra çalışmamızda öncelikle konunun yöntemi üzerinde durulmuştur. Yöntem bahsinden sonra 5. sınıf öğrencilerinin dil becerilerinin gelişimi açısından dil bilgisi etkinliklerine ilişkin bulgulara ve bunların değerlendirilmesine geçilmiştir.

2.4. İlgili Çalışmalar

Son dönemde dil bilgisi üzerine kaleme alınan pek çok eserde, alana ilişkin bilimsel bulgular göz ardı edilebilmekte ve dil bilgisi konularından bazılarına ilişkin sağlıklı bilgiler ortaya konulmamaktadır. Bu nedenle etkinliklerin uygulanmasında rolü olan öğretmenlerin, bilimsel bir duyarlılıkla hareket etmeleri, mevcut kitaplarda yer alan eksikliklerle ve yanlışlıkları dikkate almaları gerekmektedir. Bu noktada Milli Eğitim Bakanlığı'nın 5. Sınıf dil bilgisine ilişkin genel amaçları ve kazanım hedefleri çerçevesinde ülkemizde 5. sınıf dil bilgisi kazanımlarına yönelik ve öğretmen görüşlerine odaklanan akademik düzeyde farklı çalışma örneklerine rastlamak da mümkündür.

Çalışmamızın bu bölümünde, Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri çerçevesinde dil bilgisi öğretimine ilişkin yapılan çalışmalar kronolojik olarak kısaca özetlenmiştir.

Aydın (1999), ortaöğretim kurumlarında dilbilgisi öğretiminden olumlu sonuçların alınabilmesi için Türkçe dilbilgisi betimlemeleri ve bu betimlemelerin yer aldığı ders kitaplarının yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder. Ayrıca nitelikli gereç yetersizliğinin giderilerek dilbilimin kılavuzluğuna da başvurulması gerektiğini belirtir. Hiç şüphesiz çalışmanın yapıldığı döneme göre günümüz ders kitapları ve gereçleri daha nitelikli olup bu çalışmanın bulgularının büyük ölçüde giderildiği söylenebilir.

Ertekinoglu (2003), ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi öğretimine bakış açılarını ve bu öğretimle ilgili uygulamalarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada Pendik, Kartal ve Tuzla ilçelerinde yer alan resmi ve özel 45 okulda görev yapan 130 Türkçe öğretmeni örneklem örneğini teşkil etmiştir. Elde

edilen istatistiki sonuçlara göre dil bilgisine ilişkin görüşlerin cinsiyet, görev yapılan kurum, yaş, kıdem ve mezun olunan fakülte bağlamında anlamlı farklılaşmalar gösterebildiği tespit edilmiştir.

Öztürk (2003), ilköğretim ikinci kademe Türkçe kitaplarında yer verilen dil bilgisi bölümlerini ele aldığı çalışmada 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını değerlendirmiştir. Araştırmanın sonucuna göre Türkçe ders kitaplarında bilimsel geçerliliğini yitirmiş bazı bilgilerin kullanıldığı, dil bilgisi konularını anlatırken kullanılan örneklerin tespitine dikkat edilmediği tespit edilmiştir.

Daloğlu (2005), ilköğretim seviyesinde yayınlanan Türkçe ders kitaplarının fizikî yapı ve bölümlerine ilişkin dil bilgisi konularının yeterliliklerine yönelik çalışmada üç farklı yayın evine ait toplam dokuz ders kitabını ele almıştır. Çalışma neticesinde dil bilgisi öğretimine ilişkin kitaplarda biçim bilgisine geniş yer ayrıldığı, ses bilgisi, anlam ve söz dizimi konularının yüzeysel geçildiği; kitaplarda geleneksel dil bilgisi anlayışının hakim olduğu; kitaplarda ortak bir terim birliği bulunmadığını; dil bilgisine ilişkin sınıflandırmaların yetersiz kaldığı; dil bilgisi konularının işleniş sırasının ders kitaplarına göre farklılaştığı; incelenen ders kitapları arasında dil bilgisi konularında yaklaşım farkı olduğu belirlenmiştir. Bütün bu değerlendirmelerden hareketle ders kitaplarının fizikî yapı ve bölümleri itibarıyla dil bilgisi konuları açısından yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Arıcı (2005), ilköğretim okullarında dil bilgisi konularında öğretmen görüşlerini tespit etmek için hazırladığı çalışmada Erzurum ilinde görev yapan 30 öğretmene anket yapmıştır. Çalışma bulgularına göre, öğrencilerin çoğunluğunda (% 60) dil bilgisi becerilerinin yeterli olmadığı, öğretmenlerin çoğunluğunun (% 60) Türkçe ders kitaplarını dil bilgisi etkinliği bakımından “yetersiz” gördükleri, öğretmenlerin dil bilgisi etkinliklerine yeteri kadar zaman ayıramadıkları, öğrencilerin Türkçe dersinde dil bilgisi etkinliklerini orta düzeyde sevdikleri (%17) tespit edilmiştir.

İşcan ve Kolukısa (2005), ilköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretiminin durumu ve karşılaşılan problemleri tespit ederek öneriler geliştirdikleri çalışmalarında, dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunları belirtmişlerdir. Bunlar arasında, kuralların

ezberletilmesini; bağımsız bir ders olarak okutulmasını; kuralların veriliş amaçlarının söylenmemesini; imlâ kuralları verilirken anlatımın kuraldan uygulamaya yönelik olmasını; dil bilgisi öğretiminde kuralların genellikle sözcükten, sözcük gruplarından hareketle anlatılmasını; dil bilgisi öğretiminde dil bilimsel bir yaklaşım olmamasını; materyal eksikliğini; terim karmaşası ve dil bilgisi öğelerinin işlevsel olarak anlatılmamasını karşılaşılan sorunlar olarak sıralamışlardır.

Karadüz (2006), Türkçe kitaplarında yer verilen dil bilgisi bölümleri ile dil bilgisi kitaplarının öğreticilik düzeylerini öğretmen görüşleri çerçevesinde ele almıştır. Çalışmada uygulanan anket neticesinde öğretmenler, dil bilgisi konularını içeren kitapların tanım ve terim ağırlıklı olduğu; öğrencilerin dil becerilerini destekleyici etkinlik ve uygulamalara yeterince yer verilmediği; kitaplarda yer alan kavramlarla resimlerin öğrenciler açısından sayıca yetersiz olduğu ve öğretici olmadığı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Araştırmacının incelediği kitaplarda da benzer sonuçlar tespit edilmiştir.

Kaygusuz (2006), dil bilgisi öğretiminin öğrenme-öğretme süreci içinde daha verimli bir şekilde yürütülmesine imkan tanıyacak yöntemleri araştırdığı çalışmada, dil bilgisinin soyut bilgi yığını şeklinde görülerek kalıcılıktan uzak bir tarzda öğretildiğini ifade etmiş ve dil bilgisi öğretimi tarafından hedeflenen davranışların, uygulama boyutuna geçemediği tespit edilmiştir. Bu soruna çözüm olarak eğitim kurumlarında Türkçe dil bilgisi öğretiminin uygun yöntemler ve özenli uygulamalarla gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Tunçel (2006), çalışmada Almanya ve Türkiye’de ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi derslerinde ne kadar sıfatla ve hangi sıfatlarla karşılaştıkları olgusuna çalışmıştır. Bu amaç çerçevesinde Almanca “Praxis Sprache 5 Ausgabe A” ve Türkçe “İlköğretim Türkçe 5” ders kitaplarını karşılaştırmış ve Almanca ders kitabında 409, Türkçe ders kitabında ise 216 sıfat olduğunu tespit etmiştir. Bu tespitten yola çıkarak Türk çocukların sıfatları öğrenmeyi ertelediği ve bu doğrultuda Türk öğrencilerin Alman öğrencilere kıyasla ana dili kullanmada eksik kaldıklarını vurgulamıştır.

Erdem (2007), çalışmasında öğretmen görüşleri çerçevesinde ilköğretim ikinci kademedeki dil bilgisi öğretiminin sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma neticesinde öğretmenlerin dil bilgisi öğretiminde en çok kullandıkları ders materyalinin ders kitapları olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte dil bilgisi öğretiminde başlıca sorunların, ders kitaplarının dışında kaynak eser olamayışı; ÖSYM'nin yaptığı sınavlar ile okullarda yapılan sınavların yapısal açıdan farklı oluşu; imla birliği amacına katkıda bulunan bir referans kaynağın bulunmayışı; alana ilişkin kitaplarda farklı terimler kullanılması, olduğu belirlenmiştir.

Odabaşı (2007), öğretmen görüşleri çerçevesinde 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı etkinliklerinin kazanımları gerçekleştirme düzeyini incelediği ve dil bilgisi öğretimi açısından değerlendirdiği çalışmasında, dil bilgisinin 2006 Türkçe dersi öğretim programıyla birlikte ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmadığını ve bunun yerine dört temel dil alanının içinde sezdirilerek verilmeye çalışıldığını ifade eder. Ancak öğretmenler dil bilgisi kurallarına yönelik ek etkinlikler düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenlerin çoğunluğu dil bilgisine ilişkin etkinliklerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Çeçen (2007), metne dayalı dil bilgisi öğretimini ele aldığı çalışmasında altı, yedi ve sekizinci sınıfta öğretilen dil bilgisi konularındaki becerileri ölçmek amacıyla elli sorudan oluşan ve 118 öğrenci üzerinde uygulanan çoktan seçmeli bir test hazırlanmıştır. Aralarında dil bilgisi açısından anlamlı bir fark bulunmayan Ankara Gölbaşı TEK İlköğretim Okulu'nun bir şubesi kontrol grubu; Etimesgut Sakarya İlköğretim Okulu'nun bir şubesi de deney grubu olarak belirlenmiştir. Uygulama materyali olarak 2006-2007 öğretim yılında okutulan ders kitaplarından uygun metinler belirlenmiş, bunlara dayalı etkinlikler hazırlanmış ve on iki saat süresince deney grubuna uygulanmıştır. Verilerin analizi sonrasında metne dayalı dil bilgisi öğretimi, öğrencilerin dil bilgisi becerilerini geliştirmede geleneksel yöntemle kıyasla daha başarılı bulunmuştur.

Çeçen ve Aytaş (2008), metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi başarıları üzerindeki etkisi ve bu yöntemle geleneksel yöntem arasında anlamlı bir

fark olup olmadığına yönelik ön test ve son teste dayalı deney ve kontrol gruplu bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma neticesinde, metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi becerilerini geliştirmelerinde geleneksel yöntemle kıyasla daha başarılı olduğu belirlenmiştir.

İtmeç (2008), 6. sınıf Türkçe ders kitabında dil bilgisi öğrenme alanını 6. sınıf Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirdiği çalışmasında öğretmenlerin dil bilgisi alanına ait kazanımların öğrencilerin dil gelişimine uygun olduğu görüşüne sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin çoğunluğu Türkçe ders ve çalışma kitaplarını programdaki dil bilgisi alanına uygun bulmuşlardır. En fazla tercih edilen materyalin ise ders kitabı olduğu belirlenmiştir.

Derman (2008), dil bilgisi öğretiminde kullanılan metinlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında 7. sınıf öğrencilerine “kontrol gruplu ön test ve son test modele” dayanan deneysel bir araştırma yapmıştır. Bu süreçte, dil bilgisi konularının işlenişinde kontrol grubundaki öğrencilere ders kitabında yer alan metinler; Deney 1 grubundaki öğrencilere araştırmacının belirlediği ve ders kitabındaki metinlere kıyasla daha çok örnek içeren metinler; Deney 2 grubundaki öğrencilere de araştırmacı tarafından geliştirilen, dil bilgisi konusunda ders kitaplarındaki metinlere kıyasla daha fazla örnek içeren, alıştırmalarla desteklenmiş metinler kullanılmıştır. Çalışma neticesinde, Deney 1 ve Deney 2 gruplarındaki öğrencilerin son test puan ortalamaları kontrol grubundaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde artış gösterdiği gözlenmiştir.

Erdoğan ve Gök (2009), Türkçe'nin ana dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde değerlendirdikleri çalışmalarında, dil bilgisi öğretimiyle ilgili olarak, işlenen temalarda dil bilgisi konularına gerektiği kadar yer verilmediği görüşünün hakim olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırmacılara göre Türkçe programındaki dil bilgisi konularının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Üner (2010), çalışmasında ilköğretim 7. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer verilen etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğu ve

uygulanabilirliği öğretmen görüşlerine dayalı olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmen görüşleri, dil bilgisi etkinliklerinin kazanımlarla örtüştüğü, kolaydan zora verildiği ve uygulanabildiği şeklinde belirlenmiştir.

Aköz ve Bulut (2010), ilköğretim 5.sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin dil bilgisi kazanımlarına uygun olup olmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Bu amaçla dört farklı yayınevine ait ilköğretim 5. sınıf çalışma kitaplarını incelemişlerdir. Çalışma neticesinde dil bilgisi etkinliklerinin kitaplara göre dağılımının benzer olduğu, bazı çalışma kitaplarında bazı kazanımlara ilişkin etkinliklere yer verilmediği, etkinliklerin kaynağının çoğunlukla ders kitabındaki metinler olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte dil bilgisi konuları ilköğretim 1-5. sınıflar Türkçe dersi öğretim programında ayrı bir alan olarak yer almadığından dil bilgisi etkinliklerinin çoğunluğunun yazma alanında yer aldığını belirlemişlerdir.

Önal (2010), ilköğretim ikinci kademedeki görevli Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi öğretimine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada, Kırıkkale ili merkez ilçede 50 ilköğretim okulunda görev yapan 83 Türkçe öğretmenine anket formu uygulamıştır. Öğretmen görüşleri neticesinde dil bilgisine ilişkin görüşlerin cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte, pedagojik formasyon alma durumu, lisansüstü çalışma yapma durumlarına göre, anlamlı farklılaşmalar gösterdiği tespit edilmiştir. Eski programa göre yapılmış diğer çalışmalara göre, öğretmenlerin dil bilgisi öğretiminde yeniliklere açık oldukları ve kendilerini geliştirmeye çalıştıkları belirlenmiştir.

Epçaçan ve Okuçtu (2010), 2005'te hayata geçen Türkçe ilköğretim programı doğrultusunda hazırlanan Türkçe ders kitaplarının programa uygunluğu ve yeterliliğine ilişkin, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yönelik çalışması neticesinde sınıf öğretmenlerinin, Türkçe ders kitaplarının yeterliliği ve öğretim programına uygunluğuna ilişkin "kararsızım" düzeyinde kaldıkları tespit edilmiştir.

Öztabur (2010), ilköğretim 6. sınıfta okuyan öğrencilerin dilbilgisi kavramlarını algılama düzeylerini ele aldığı çalışmada Ankara ilinde çeşitli semtlerdeki biri

özel, diğerleri devlet okulu olmak üzere 10 okul ve bu okullardaki 217 öğrenciye 30 soruluk test uygulamıştır. Araştırma neticesinde öğrencilerin çoğunun 6. sınıf dil bilgisi kavramlarını algılama düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Özel okul ile devlet okullarının kavramları algılama düzeyleri açısından karşılaştırılmasıyla, özel okulun daha başarılı olduğu neticesi ortaya çıkmıştır.

Özbulur (2011), 6-8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin kazanımlara uygunluğunun tespit edilmesi ve farklı yayınevleri tarafından basılan öğrenci çalışma kitaplarının dil bilgisi etkinlikleri özelinde karşılaştırılmasına yönelik çalışmada, üç yayınevinin çalışma kitapları, etkinliklerde bulunan resimler; dil bilgisi konularına verilen ağırlıklar; dil bilgisi konularının sınıflandırılması; dil bilgisi konularının işleniş sıraları; etkinliklerde bulunan örnek uygulamalar ve kullanılan terimler değerlendirilerek karşılaştırılmıştır. Çalışma neticesinde, öğrenci çalışma kitaplarında yer verilen dil bilgisi etkinlik sayılarının yayınevlerine göre değişiklik arz ettiği tespit edilmiştir. Öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin Türkçe öğretim programındaki kazanımları karşılamakla birlikte resimleme ve örnek uygulamaya yer verme bakımından yetersiz olduğu belirlenmiştir. Dil bilgisi konularına verilen ağırlık bakımından üç yayınevine ait 6, 7 ve 8. sınıf çalışma kitaplarının paralellik arz ettiği ancak dil bilgisi terimleri noktasında bir tutarlılık olmadığı tespit edilmiştir. Neticede Türkçe dersi çalışma kitaplarında dil bilgisi etkinlikleri hazırlanırken daha özenli bir yaklaşım içerisinde olunması gerektiği vurgulanmıştır.

Şahinci (2011), ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerinin dil bilgisi konularını anlama düzeylerini araştırdığı ve bu amaçla ilköğretim okullarındaki öğretmenlere ölçek formları uyguladığı çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi konularının öğretilmesi hususunda olumsuz görüşe sahip olduklarını, öğretmenlerin kıdemleri ile dil bilgisi konularının öğretimine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmadığını, cinsiyetlerine göre dil bilgisi konularının öğretimine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmadığını, öğretmenlerin mezun oldukları bölüm ile dil bilgisi konularının öğretimine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmadığını ve görev yaptıkları okula göre dil bilgisi konularının öğretilmesiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı fark bulunmadığını tespit etmiştir.

Şekerci (2011), ilköğretim 4-5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan dil bilgisi kazanımlarının öğrenci seviyesine uygunluğunu araştırdığı çalışmasında Elazığ ve Diyarbakır illerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 5. sınıf öğretmenleri ve 5. sınıf okutmuş toplam 296 sınıf öğretmenleri görüşlerine başvurmuştur. Araştırmaya katılanlar ilköğretim 4-5. sınıf TDÖP'deki dil bilgisi ile ilgili kazanımların çoğunluğunu öğrenci seviyesine çok uygun, bir kısmını ise uygun bulmuşlardır. Araştırmaya katılanlara göre, TDÖP'deki dil bilgisi ile ilgili dinleme kazanımları öğrenci seviyesine daha uygun olup kazanımların kazandırılması sürecinde daha az problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yazma kazanımlarını öğrenci seviyesine daha az uygun buldukları görülürken, bu kazanımların kazandırılması sürecinde ise daha fazla problem yaşadıkları tespit edilmiştir.

Ünal ve Şahinci (2011), ilköğretim ikinci kademedeki dil bilgisi öğretiminin ne ölçüde gerçekleştiğine yönelik öğretmen görüşlerine yer verdikleri çalışmada Türkçe öğretmenlerine ölçek formu uygulamışlardır. Araştırma neticesinde Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi konularının öğretilmesi hususunda olumsuz görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Bu konuda, araştırmacılar müfredatta dil bilgisine daha fazla zaman ayrılması ve etkinliklere daha çok yer verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Güven (2011), çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programıyla ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma neticesinde yeni programın öğrencilerdeki eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisini geliştirdiği, yaparak ve yaşayarak öğrenme açısından da programın etkin ve düzgün bir şekilde hazırlandığı görüşü ortaya çıkmıştır. Dil bilgisi öğretimiyle ilgili olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin % 75'lik bir oranı ihtilafli konuların öğretimi konusunda sıkıntılar yaşadıklarını; % 75'i dil bilgisi konuları bakımından programı yetersiz gördüklerini, dil bilgisi konularına daha ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler programın etkinliklerle desteklenmesini olumlu bulmakla birlikte yeni programı yazma becerilerini geliştirmesi bakımından yetersiz görmektedirler.

Çolak (2013), dil bilgisi ve öğretimi adına yazılan eserleri taradığı çalışmasında farklı bakış açılarını ortaya koyarak MEB'in ilköğretim ikinci kademe için hazırladığı öğretim programları ve eserlerde yer alan dil bilgisi konularını karşılaştırmıştır. Dil bilgisinin; ses, biçim, kelime, cümle bilgisi gibi alt dallarının sorunları, tartışmalı konuları ele alınmış, araştırmacıların ortaya koydukları çözüm önerileri çerçevesinde alanın problemlili konularına çözüm önerileri sunulmuştur.

Yakışan (2017), ortaokullarda dil bilgisi öğretiminde buluş yoluyla öğretim stratejisinin öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisini incelemeyi amaçlayan çalışmasında, 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Konya ili, Karatay ilçesi, Kızıören Ortaokulu 6. sınıfında öğrenim gören 22'si kız 18'i erkek toplam 40 öğrenci ile çalışmıştır. Araştırma neticesinde dil bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin bilgileri keşfederek öğrenmesine imkan tanıyan buluş yoluyla öğretim stratejisinin diğer geleneksel yöntemlere kıyasla öğrenci başarısında ve bilgilerin kalıcılığında daha etkili olduğu neticesine varılmıştır. Buradan hareketle öğrenciyi öğretim sürecinde aktif hale getiren buluş yoluyla öğretim stratejisinden dil bilgisi öğretiminde faydalanılabileceği ifade edilmiştir.

Köse (2018), ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının dil bilgisi konuları açısından Eğitim Bilişim Ağı içerikleri ve Türkçe Öğretim Programı ile eşgüdümlülüğünün belirlenmesine yönelik çalışmasında, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında hazırlanan ilköğretim ikinci kademe öğrenci çalışma kitaplarının, öğretmen kılavuz kitaplarının ve Eğitim Bilişim Ağı'nda yer verilen ders anlatım videolarındaki dil bilgisi içeriklerinin dil bilgisi kazanımlarına ne derece yer verdiği karşılaştırmalı biçimde ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre dil bilgisi konu ve kavramları, belirlenen üç farklı kaynaktan farklı içeriklerle yer bulmuştur. Kitapların programdaki kazanımları tam anlamıyla yansıtmadığı, video ders içeriklerindeki dil bilgisi konularının da program ve kaynak kitaplar dikkate alınarak hazırlanmadığı neticesi ortaya çıkmıştır.

Alver (2018), 2017 yılında yenilenen, 2018 yılında güncellenen ve 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm kademelerde uygulamaya konulan Türkçe Dersi Öğretim Programı'na ilişkin Türkçe öğretmenleri görüşlerinin belirlenmesine yönelik

çalışmasında, Giresun ili merkez ilçede ortaokullarda görev yapan ve yenilenen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı 5. sınıflarda uygulayan 8 Türkçe öğretmenin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırma neticesinde öğretmenler; programda yer alan temaları, metin tür ve çeşitliliğini, değer ve yetkinlikleri, kazanım sayıları ve niteliklerini, ölçme ve değerlendirme yaklaşımındaki değişimi, öğrenci ders kitabı ve çalışma kitabının birleştirilmesine olumlu bakmışlardır. Bununla birlikte yenilenen programın, önceki programa kıyasla daha sade ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tamamına yakını, öğretmen kılavuz kitaplarının kaldırılmaması gerektiğini vurgulamışlardır. Bununla birlikte ders kitaplarında tema seçiminin sadece yayınevine bırakılmaması, dil bilgisi ve imla konularının sınıflara göre dağılımının yeniden gözden geçirilmesi, programın verimli bir şekilde uygulanabilmesi için programın öğretmenlere iyi bir şekilde tanıtılması ve tüm yönleriyle kavratılması gerektiği ve programın, diğer sınıf seviyelerinde uygulandıkça etkinliğinin artacağı ifade edilmiştir.

Arslan (2019), 2017-2018 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan 5. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği çalışmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Gaziantep ili Şahinbey ilçesindeki 18 farklı ortaokulda görev yapmakta olan 25 Türkçe öğretmenin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenler, 5. sınıf Türkçe öğretim programının kazanım boyutunu genel olarak olumlu ve ulaşılabilir bulmuşlardır. Yöntem ve tekniklerin uygun olmakla birlikte okullardaki gereç eksikliği sebebiyle uygulamada zorluklar yaşandığı; en çok uyguladıkları yöntem ve tekniklerin düz anlatım, soru-cevap ve beyin fırtınası olduğunu; etkinlikler ve materyallerin kazanımlara uygun olduğunu; programın ölçme-değerlendirme boyutu ve programa yönelik yapılan rehberliğin ise yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Metinlerin öğrenci düzeyine uygun seçilmesi, anlama etkinliklerinin artırılması ve dinleme metinlerinde kullanılan görsellerin artırılmasının programın işlevselliğinin arttıracağını belirtmişlerdir.

Göçer ve Arslan (2019), ortaokulda gerçekleştirilen dil bilgisi öğretiminin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirildiği çalışmasında, MEB'nda görev yapan 21 Türkçe öğretmeninden oluşan bir çalışma grubu üzerinden, dil bilgisi öğretiminde

gerek öğretmenlerden gerekse Türkçe Dersi Öğretim Programından kaynaklı bazı sorunlar yaşandığını tespit etmiştir.

Söz konusu çalışmalara bakıldığında, dil bilgisi kazanımlarının gerçekleşmemesinde temel sorunların dil bilimsel yöntemlerin uygulanamaması, öğretmenlerin eksiklikleri, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerindeki yetersizlik, ders kitaplarının ve eğitim programlarının eksiklikleri olarak sıralandığı gözlenmektedir. Çalışmamızda da ders kitabı merkezli kazanım eksikliklerinin olup olmadığı öğretmen görüşleri özelinde değerlendirilmiştir.

Ülkemizde dil bilgisi kazanımlarının öğretilmesine yönelik bu ve benzeri çalışmalara bakıldığında, bazı sorunlar yaşandığı yönünde genel bir kanıdan söz edilebileceği görülmektedir. Sağır da konuya ilişkin bir yazısında dil bilgisi kazanımlarına yönelik şunları belirtir: “... dil bilgisinin tanımları, kuralları öne çıkarılarak değil, bunların kullanımdaki yeri sezdirilip, kavratılarak öğrencilerin benzer beceri ve davranışlar kazanmaları sağlanmalıdır.” (2002: 32).

Başkan (2003: 354-355) ise, ilkokuldan üniversiteye kadar dil bilgisi öğretimi yapıldığı halde olumlu neticeler alınamamasını öğretmenlerin bilgisizliğinden ziyade dil bilgisi kitaplarının yetersizliğine, bu kitapların dilin kendi içinden çıkarılan ölçütlere göre hazırlanmamış olmalarına bağlar. Bu noktada var olan dil bilgisi kitaplarının yöntem ve içerik açısından eksikleri olduğuna yönelik değerlendirmelerin haklılık payının olduğu anlaşılmaktadır.

Bu düşüncüyü destekler mahiyette Sağır (2002: 27) da konuya eleştirel açıdan yaklaşarak dil bilgisi öğretime az yer verildiğini, dil bilgisi öğretimi ve dolayısıyla Türkçe öğretime yönelik sorunların fazla olduğunu, çözüm önerilerine ilişkin uzlaşma olsa da somut bir adım atılmadığını ifade etmektedir.

Bu bağlamda başarılı bir Türkçe dersinin yürütülmesinin, iyi düzenlenmiş bir programa ve bu programa bağlı kalınarak hazırlanmış nitelikli Türkçe ders kitaplarının olmasına bağlı olduğu söylenebilir. (Çalışkan, 2016) Bu sayede dil bilgisine yönelik kazanımlardaki hedeflere de ulaşılabilir.

Son dönemlerde genelde Türkçe ders kitaplarında özelde ise 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan etkinliklere ilişkin öğrenci kazanımları açısından bir öğrenme kuramı olan yapılandırmacılık üzerinde durulmakta, çoklu zekâdan ve öğrenci merkezlilikten söz edilmekte, öğrenme ve öğrenmenin ölçülmesine ilişkin yeni tanımlamalar yapılmaktadır. Yeni programlara uygun olarak hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin de söz konusu kuramsal yaklaşımlara ve programın genel ilkelerine uygun olması beklenmektedir. Söz konusu uyumun ortaya çıkarılması ve 5. Sınıf Türkçe kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin incelenmesi bu çalışmanın çıkış noktasıdır.

Ders kitaplarında amacına ulaşmayan konu etkinlikleri emek kaybından ve boşa yapılmış kaynak harcamasından başka bir anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle ders kitabındaki genelde tüm etkinliklerin, özelde dil bilgisine ilişkin etkinliklerin sayısı ve kullanılabilirliğinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi ve elde edilen verilerin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede hazırladığımız bu çalışma, dil bilgisi etkinliklerinin ne derece yeterli olup olmadığının işin merkezinde ve pratik olarak sahada olan öğretmen gözüyle değerlendirilmesi hedefini gerçekleştirme amacını taşımaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde; araştırma modelinden, evren ve örneklemeden, verilerin nasıl toplandığı ve veri toplama araçlarından, toplanan verilerin analizinin yapılışından bahsedilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma çerçevesinde TDÖP’de yer alan 5. sınıf dil bilgisi öğrenme alanı, 5. sınıf Türkçe öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Farklı nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Bunlar, analitik araştırma deseni ve bu çerçevede durum çalışması modeli, doküman analizi ve görüşme teknikleridir. Türkçe dersi 5. Sınıf dil bilgisi konularına ilişkin genel bilgiler ve 2018 yılında güncellenen Türkçe Dersi Öğretim Programına yönelik doküman analizi yöntemi, 5. Sınıf dil bilgisi etkinliklerine ilişkin görüşme metodu ile Türkçe öğretmenlerine uygulanan görüşme formunda elde edilen bilgilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemine başvurulmuştur.

Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir (Yıldırım; Şimşek, 2013: 217). İçerik analizine bakıldığında ise verilerin derinlemesine bir analize tabi tutulduğu ve yeni kavramların keşfedildiği bir veri toplama yöntemi olduğu söylenebilir (Karataş, 2015: 74).

Bu araştırmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı” dil bilgisi etkinlikleri, Nevşehir ilinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri kitaptan doküman incelemesi ve sahadan öğretmenlerin görüşlerinin alınması yaklaşımıyla toplanmıştır.

3.2. Evren ve Örnekleme

Araştırma evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinlikleri ve bu etkinlikler hakkındaki görüşlerini paylaşabilecek olan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Örnekleme olarak görüş bildiren Nevşehir’de görevli 35 Türkçe Öğretmeni de çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Nevşehir il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okulları belirlenerek listelenmiştir. Çalışma evreni için İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Hazırlanan Görüşme Formu özelinde oransız küme örnekleme kullanılarak örnekleme belirlenmiştir. Küme örnekleme, çalışılması düşünülen evrende doğal olarak oluşmuş ya da farklı amaçlarla yapay olarak meydana getirilmiş, kendi içerisinde belirli özellikler itibariyle benzerlikler sergileyen değişik grupların oluşması halinde kullanılan bir uygulamadır. (şimşek ve Yıldırım, 2005: 105)

Bu çerçevede belirlenen devlet okullarında 5. sınıf Türkçe dersine giren 35 öğretmene ulaşılmış ve hazırlanan görüşme formu uygulanmıştır. Dolayısıyla araştırmada çalışma grubu, görüşme yapılan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerle ilgili cinsiyet ve kıdem gibi kişisel bilgiler vasıtasıyla araştırma örnekleme daha iyi betimlenmeye çalışılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öncelikle, çalışmanın genel amacı çerçevesinde alan yazın taraması gerçekteşirilmiştir. 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında

okutulan “MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın dil bilgisi etkinlikleri ve bu etkinlikler belirlenmiştir.

Daha sonra uzman görüşü alınarak görüşme formu geliştirilmiştir. Araştırmada veriler araştırmanın amacına ve alt amaçlarına uygun olarak ve doküman analizi yapılarak uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılarak bir araya getirilmiştir.

Görüşmeye katılan öğretmenlere programın dil bilgisi öğrenme alanına ilişkin genel düşünceleri için yöneltilen sorularda olumlu ve olumsuz derecelendirme tipi kullanılmıştır.

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği için alanında uzman kişilerden görüşme formuna ilişkin fikirler alınmıştır. Hazırlanan sorular Milli Eğitim Müdürlüğü’nden alınan gerekli izinlerin akabinde örnekleme ifade edilen öğretmenlere uygulanmıştır. Uygulamalar sonucunda elde edilen verilerin frekans dağılımı ve oranları belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar betimlenme yoluyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Görüşme verilerini desteklemek amacıyla araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Stewart ve Cash (1985: 7)’e göre görüşme, önceden belirlenen ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci şeklinde tanımlanır.” (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2005: 119).

Nitel veriler doküman analizi ve içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yazılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin önerilerin yazılmasıyla araştırma süreci nihayete ermiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın kuramsal bölümünün oluşturulmasında genel tarama modeli kullanılarak ilgili alan yazın taranmıştır. Türkçe ders kitaplarına ilişkin veriler belgesel tarama yöntemiyle temin edilmiş ve betimsel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

Niyazi Karasar'a göre, var olan kayıt ve belgelerin incelenerek veri toplanmasına belgesel tarama adı verilir. Birçok araştırmacı bu çalışmayı 'doküman metodu' olarak da adlandırmaktadır. Bu yöntemde var olan belgeler veri kaynağı olarak kullanılır ve sistemli bir biçimde incelenir. Yazılı belgelerin taranması kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içerir. Belgesel taramanın genel tarama denilen türü daha çok alan yazın taraması olarak bilinen taramalardır. İçerik çözümlemesi ise belli bir metnin, kitabın, belgenin belli özelliklerinin sayısallaştırılarak belirlenmesi amacıyla yapılan taramayı ifade eder (2008: 183-184).

Çalışmada ilk olarak kuramsal bölüm için yayın taraması yapılmıştır. Daha sonra, ilgili kaynakların listesi oluşturulmuştur. Okuma, not alma işlemlerinin ardından kuramsal bölümün genel çerçevesi ortaya konulmuştur. Kuramsal bölümün kaynaklarında konuya ilişkin temel kaynaklar kullanılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın veri setini oluşturan Türkçe ders kitabının incelenmesinde ise kuramsal bölüme koşut olarak içerik çözümlemesine başvurulmuştur. Son tahlilde veriler, 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde kullanılan görüşme formuyla toplanarak ele alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Görüşme neticesinde elde edilen verilerin çözümlenmesi amacıyla frekans tabloları oluşturularak ilgili konulara ilişkin yüzde dağılımı yapılmıştır. Görüşme formunda yer alan son madde açık uçlu olup bu madde için içerik analizi yapılmıştır.

Veri çözümlemesi aşamasında, 5. sınıf Türkçe ders kitabı araştırmamızdaki tek veri setini oluşturduğu için, içerik çözümlemesi yöntemine uygun olarak dört aşamalı bir süreç sonunda çözümleme tamamlanmıştır (Yıldırım, 2008: 196-201).

Öncelikle çözümlenmeye konu olacak veriden örneklem seçilmiştir. Örnekleme oluşturan ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinlikleri ve bu etkinliklerle ilgili TDÖP kazanımları veri setimizin alt yapısını oluşturmuştur. İkinci adım olarak kitapta yer alan dil bilgisine yönelik tüm etkinlikler ve numaralarıyla kazanımlar ortaya konulmuştur.

T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar.

T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

T.5.4.8. Sayıları doğru yazar.

T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

Üçüncü adımda kitapta yer alan dil bilgisi etkinliklerine yönelik hazırlanan görüşme formunun uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Son aşama ise verilerin sayısallaştırılmasıdır. Sayısallaştırma işlemi yüzde dağılımından istifade edilmiştir. Sayısallaştırma işlemi sonucunda ders kitabındaki dil bilgisi etkinliklerine ilişkin öğretmen görüşleri istatistiki ve oransal olarak gösterilmiştir. Ardından bu oranların ifade ettiği mantıksal çıkarımlar ortaya konularak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Görüşme uygulanan kişilerin düşüncelerini yansıtmak ve öğretmenlerin zihinlerindeki düşüncelerin daha rahat anlaşılması için görüşme neticesinde elde edilen metinlerden birebir alıntılar yapılarak veriler somut hale getirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde Ortaokul 5. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı dil bilgisi öğrenme alanında yer alan etkinlikler ve söz konusu etkinliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesine ilişkin geliştirilen görüşme formu soruları çerçevesinde elde edilen bulgular üzerinde durulmuştur.

Kitapta yer alan dil bilgisi etkinliklerine ilişkin sorulardan sonra görüşlerin sayılarının oranlarını gösteren bir çizelge verilerek bağlam oluşturulma oranları ifade edilmiştir. 5. sınıf için kitapta yer alan dil bilgisi etkinliklerinin tamamı verilerek konunun daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde araştırma bulgularına ilişkin tartışma ve yoruma yer verilmiştir. Tartışma bölümünde araştırmanın alt amaçları çerçevesinde ilgili alan yazınla araştırma bulguları karşılaştırılmış ve bulguların olası nedenleri üzerine yorumlarda bulunulmuştur.

4.1. MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın Dil Bilgisi Etkinliklerinin Tespiti

Bu çalışmada, Türkçe dersi 5. sınıf dil bilgisi etkinliklerinin değerlendirilmesi için MEB Devlet Kitapları Türkçe 5. Sınıf Ders Kitabı seçilmiştir. Söz konusu kitapta konu sonlarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri verilerinden istifade edilmiştir. Türkçe dersi 5. sınıf dil bilgisi etkinliklerin konularına göre dağılımı ise şu şekildedir:

1. Etkinliğin yer aldığı tema: 1. Tema (Çocuk Dünyası)

Etkinlik numarası : 5

Etkinlik konusu: Noktanın Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 32

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

2. Etkinliğin yer aldığı tema: 2. Tema (Milli Mücadele ve Atatürk)

Etkinlik numarası : 9

Etkinlik konusu: Virgölün Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 47

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

3. Etkinliğin yer aldığı tema: 2. Tema (Milli Mücadele ve Atatürk)

Etkinlik numarası : 8

Etkinlik konusu: Virgölün Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 52

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

4. Etkinliğin yer aldığı tema: 3. Tema (Erdemler)

Etkinlik numarası : 7

Etkinlik konusu: Soru İşaretinin Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 76

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

5. Etkinliğin yer aldığı tema: 3. Tema (Erdemler)

Etkinlik numarası : 8

Etkinlik konusu: Ünlem İşaretinin Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 86

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

6. Etkinliğin yer aldığı tema: 4. Tema (Bilim ve Teknoloji)

Etkinlik numarası : 6

Etkinlik konusu: Ünlem İşaretinin Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 127

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

7. Etkinliğin yer aldığı tema: 5. Tema (Milli Kültürümüz)

Etkinlik numarası : 3

Etkinlik konusu: Kök

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 135

Kazanım Numarası: T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar.

Yapım ekleri ezberletilmez, işlevleri sezdirilir. Kelime türetmenin mantığı kavratılır.

8. Etkinliğin yer aldığı tema: 5. Tema (Milli Kültürümüz)

Etkinlik numarası : 7

Etkinlik konusu: Büyük Harfin Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 145

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

9. Etkinliğin yer aldığı tema: 6. Tema (Okuma Kültürü)

Etkinlik numarası : 4

Etkinlik konusu: Kök ve Ek

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 167

Kazanım Numarası: T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar.

Yapım ekleri ezberletilmez, işlevleri sezdirilir. Kelime türetmenin mantığı kavratılır.

10. Etkinliğin yer aldığı tema: 6. Tema (Okuma Kültürü)

Etkinlik numarası : 9

Etkinlik konusu: Sayıların Yazımı İle İlgili Kurallar

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 171

Kazanım Numarası : T.5.4.8. Sayıları doğru yazar.

Kesirli sayıların, sıra ve üleştirme sayılarının, dört veya daha çok basamaklı sayıların yazımları üzerinde durulur.

11. Etkinliğin yer aldığı tema: 6. Tema (Okuma Kültürü)
Etkinlik numarası : 5
Etkinlik konusu: Noktalama İşaretleri
Ders kitabında yer aldığı sayfa: 182
Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

12. Etkinliğin yer aldığı tema: 6. Tema (Okuma Kültürü)
Etkinlik numarası : 6
Etkinlik konusu: Kısa Çizgi ve Konuşma Çizgisinin Kullanımı
Ders kitabında yer aldığı sayfa: 183
Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

13. Etkinliğin yer aldığı tema: 6. Tema (Okuma Kültürü)
Etkinlik numarası : 8
Etkinlik konusu: Noktalama İşaretleri
Ders kitabında yer aldığı sayfa: 188
Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

14. Etkinliğin yer aldığı tema: 6. Tema (Okuma Kültürü)
Etkinlik numarası : 9

Etkinlik konusu: Büyük Harflerin Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 188

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

15. Etkinliğin yer aldığı tema: 7. Tema (Sağlık ve Spor)

Etkinlik numarası : 6

Etkinlik konusu: Yazım Yanlışları

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 198

Kazanım numarası: T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

16. Etkinliğin yer aldığı tema: 7. Tema (Sağlık ve Spor)

Etkinlik numarası : 7

Etkinlik konusu: Çekim Ekleri

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 198

Kazanım Numarası: T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar.

Yapım ekleri ezberletilmez, işlevleri sezdirilir. Kelime türetmenin mantığı kavratılır.

17. Etkinliğin yer aldığı tema: 7. Tema (Sağlık ve Spor)

Etkinlik numarası : 8

Etkinlik konusu: Ses Olayları

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 199

Kazanım numarası: T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.

18. Etkinliğin yer aldığı tema: 7. Tema (Sağlık ve Spor)

Etkinlik numarası : 8

Etkinlik konusu: Kök ve Ekler

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 207

Kazanım Numarası: T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar.

Yapım ekleri ezberletilmez, işlevleri sezdirilir. Kelime türetmenin mantığı kavratılır.

19. Etkinliğin yer aldığı tema: 7. Tema (Sağlık ve Spor)

Etkinlik numarası : 8

Etkinlik konusu: Ses Olayları

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 211

Kazanım numarası: T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.

20. Etkinliğin yer aldığı tema: 7. Tema (Sağlık ve Spor)

Etkinlik numarası : 9

Etkinlik konusu: Ses Olayları

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 215

Kazanım numarası: T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.

21. Etkinliğin yer aldığı tema: 8. Tema (Doğa ve Evren)

Etkinlik numarası : 6

Etkinlik konusu: Köşeli Ayracın Kullanımı

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 225

Kazanım numarası: 5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

22. Etkinliğin yer aldığı tema: 8. Tema (Doğa ve Evren)

Etkinlik numarası : 6

Etkinlik konusu: Ses Olayları

Ders kitabında yer aldığı sayfa: 232

Kazanım numarası: T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.

4.2. MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın Dil Bilgisi Etkinliklerinin İncelenmesi

Bu bölümde söz konusu kitapta yer alan dil bilgisi etkinliklerin görsellerine yer verilerek bunlara ilişkin genel değerlendirmelere yer verilecektir:

1. Çocuk Dünyası Adlı 1. Temadaki 5. Etkinlik

1. TEMA

5.ETKİNLİK

a) Aşağıda Tekir, noktanın kullanım alanlarıyla ilgili ipuçları vermiştir. Siz de numaralı yerlere noktanın kullanım alanlarını gösteren cümleler yazınız.

TEKİR'İN NOKTA'YI KULLANIŞI

Benim için
Basittir Nokta.
Çember gibi kıvrırım
Kuyruğumu içine.
Ama bu bir kuraldır.
Tamamlanmış bir cümle
Söylemediysen eğer
İstemem de
Gezemem böyle.

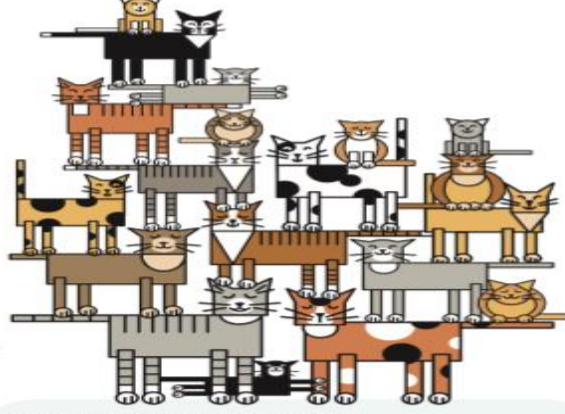
Söz Doktor Mirnav'dan mı açıldı?
Ya da mektup mu yazıyorum ana?
Doktor Mirnav yerine yazarım:
Dr. Mirnav
Sonra da başlarım sözüme.

Bir de sayıların yanına gelirim
Büyümesinler diye.
Ya da inci, inci, üncü, uncu eki alsın diye
Sayılar, dururum yanlarında:
1. (Birinci) 2. (ikinci) 3. (Üçüncü) gibi

Tarihlerin arasına girerim
Günler aylarla, aylar yıllarla
Karışmasın diye.
12.10.2007'de Dilek İzmir'e gitti.

Bir de zaman dilimlerinin
Arasında bulunurum.
Saatler, dakikalar, saniyeler
Birbirinden ayrılсын diye.
Mehmet 11.30'da uyanmıştı, gibi.

YALVAÇ URAL

Noktanın kullanımıyla ilgili cümlelerim

1.
2.
3.
4.
5.

b) 1. etkinliğe bakınız. Şair metinde konuşma çizgisinden başka noktalama işareti kullanmamıştır. Metinde nokta kullanılması gereken yerlere nokta (.) koyunuz.

32

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin noktanın kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Bu etkinlikte öğrencilere noktanın kullanım alanlarının tanımlanarak kendilerinin örnek üzerinden bulmaları ve yeni örnek cümlelerle pekiştirmeleri istenmektedir.

2. Milli Mücadele ve Atatürk Adlı 2. Temadaki 9. Etkinlik

9.ETKİNLİK

Aşağıda virgülün kullanıldığı yerler ve örnek cümleler verilmiştir. Virgüllerin hangi amaçla kullanıldığını örnekteki gibi eşleştiriniz.

Virgül (,)

1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelimelerin arasına konur.
2. Art arda gelen, birbiri ile bağlantılı cümleleri ayırmak için konur.
3. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur.
4. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra konur.
5. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam gibi kelimelerden sonra konur.

2. Söylenmesi kolay, haydi oku da göreyim!
3. Yok, yok, yok! Dört yıllık öğrencilik hayatımda böyle ödev görmedim.
4. Bilmez miyim oğlum, dedi.
5. Hayır, şimdi olmaz Ali.
6. Hem de tıpkı Salim Amca, Mehmet Amca, babam, dedem, babaannem ve ablam gibi.

Mehmet Âkif Ersoy
Evi ve Müzesi

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin virgülün kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Bu etkinlikte noktanın kullanım alanları tanımıyla birlikte örneklerle açıklanmıştır.

3. Milli Mücadele ve Atatürk Adlı 2. Temadaki 8. Etkinlik

8.ETKİNLİK a) Aşağıdaki cümlelerde uygun yerlere virgül koyunuz.

- Samsun Amasya Erzurum Sivas Millî Mücadele’de ön plana çıkan şehirlerimizdendir.
- Mustafa Kemal 27 Aralık 1919’da Ankara’ya geldi halk onu sevinç gösterileri ile karşıladı.
- Evet yurdumuzu korumak için her türlü fedakârlığı yapmalıyız.
- Son düşman askeri ülkemizi terk edene kadar mücadeleye devam edeceğiz dedi.
- Çalışmak çalışmak çalışmak! İhtiyacımız olan tek şey çok çalışmaktır.

b) Virgülün kullanımına örnek iki cümle yazınız.

.....
.....

52

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere bir önceki etkinlikte olduğu gibi öğrencilerin virgülün kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Bu etkinlikte sadece ilgili konuyu pekiştirmeye yönelik yeni örneklere yer verilmiştir.

4. Erdemler Adlı 3. Temadaki 7. Etkinlik

7.ETKİNLİK a) Aşağıdaki cümleleri inceleyerek soru işaretinin (?) kullanım amaçlarını noktalı yerlere yazınız.

* Güvercinler, avcının kurduğu tuzaktan nasıl kurtulacaktı?
.....

* Güvercinlerin başkanı fareye dönerek:
- İsmi?
.....

* Beydeba MÖ İ. (?) yüzyılda Hindistan’da yaşamış biridir.
.....

b) Okuduğunuz metinde soru işareti (?) bulunan cümleleri bularak aşağıdaki boşluğa yazınız.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

76

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin soru işaretinin kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Bu etkinlikte soru işaretinin kullanım yerlerine

ilişkin bir tanımlamada bulunulmamış ve örnekler üzerinden öğrencilerin soru işaretinin kullanım alanlarını bulmaları istenmiştir.

5. Erdemler Adlı 3. Temadaki 8. Etkinlik

8.ETKİNLİK

Beberuhi

a) Aşağıdaki cümleleri, ünlem işaretinin kullanıldığı yerlere dikkat ederek inceleyiniz ve soruları cevaplayınız.

1. Neyse efendim, günaydın!

2. İşte böyle demeli ya!

3. Vay benim iki gözüm, candan dostum, şekerden tatlım!

4. Oh oh! Çok sevindim!

5. Eksik olma Karagöz'üm!

- Hangi cümle/cümlelerde sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan ifadeler (ay, of, ah vb.) yer almaktadır?

.....

- Hangi cümle/cümleler sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatmaktadır?

.....

- Hangi cümle/cümlelerde seslenme, uyarı anlamı vardır?

.....

b) "Karagöz ile Hacivat - İncelik" metninde ünlem işaretinin kullanıldığı cümleleri belirleyerek altlarını çiziniz.

Karagöz oyunu perdesi

86

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin ünlem işaretinin kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Ünlem işaretinin doğrudan tanımı verilmemiş, ancak "Hangi cümle/cümlelerde seslenme, uyarı anlamı vardır?" gibi sorularla öğrencilerin bu bilgiye ulaşmaları istenmiştir.

6. Bilim ve Teknoloji Adlı 4. Temadaki 6. Etkinlik

6.ETKİNLİK

a) Aşağıdaki örneği inceleyiniz. Örnekten hareketle noktalı virgülün niçin kullanıldığını yazınız.

Mimar Sinan Şehzadebaşı, Süleymaniye, Selimiye Camilerini; Büyük Çekmece, Silivri ve Sokollu Mehmet Paşa Köprülerini yapmıştır.

.....

.....

b) Noktalı virgülün yukarıdaki görevini örneklendiren iki cümle yazınız.

1.

2.

127

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin noktalı virgülün kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Bu etkinlikte noktalı virgülün kullanım yerlerine ilişkin bir tanımlamada bulunulmamış ve örnekler üzerinden öğrencilerin bulmaları istenmiştir.

7. Milli Kültürümüz Adlı 5. Temadaki 3. Etkinlik

3.ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlı en küçük parçalarını bulunuz ve örnekteki gibi altlarını çiziniz.

<u>dağ</u> lar	kirli
denizci	kağnısız
sevgi	evin

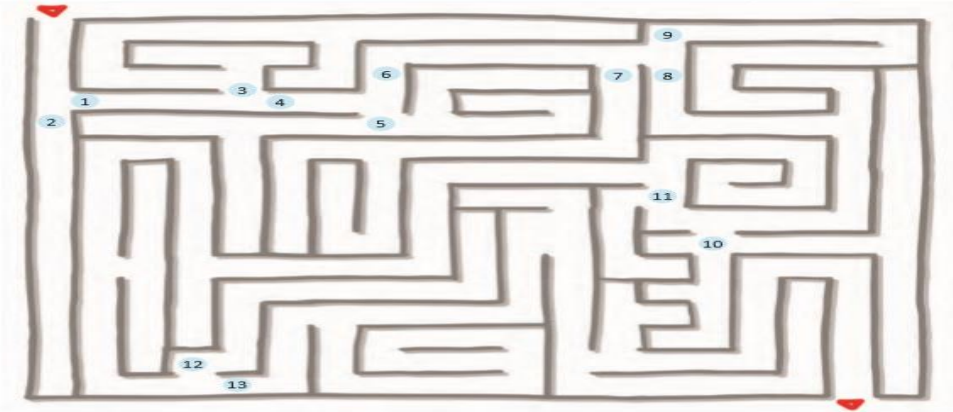
Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin örnekte verildiği gibi kökleri ve ekleri ayırt etmesi istenmektedir. Kök ve ek kavramlarının tanımlarına yer verilmemiştir.

8. Milli Kültürümüz Adlı 5. Temadaki 7. Etkinlik

7.ETKİNLİK

Büyük harflerin doğru kullanıldığı sözcük ve sözcük gruplarının numaralarını takip ederek labirentin çıkışına ulaşınız.

1. Kurtuluş Savaşı	5. Ömer seyfettin	9. Mestan sokak
2. Zafer meydanı	6. Türk	10. Mimar sinan
3. Türk dil Kurumu	7. İstiklâl caddesi	11. İstanbul
4. Azerbaycan	8. Fransızca	12. Ahmet bey
		13. Yüzbaşı Mehmet

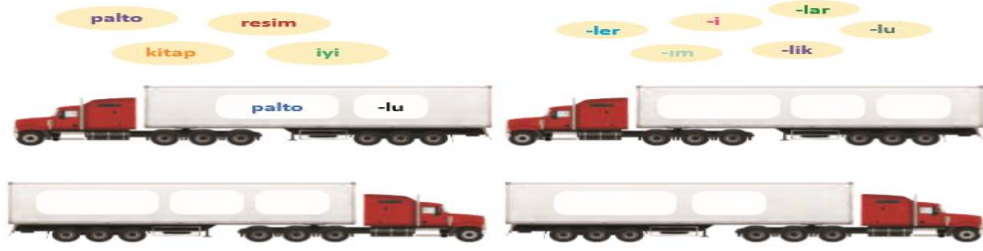

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin büyük harflerin kullanım alanlarını öğrenmeleri istenmektedir. Büyük harflerin kullanım yerlerine ilişkin tanımlamaya yer verilmemiştir.

9. Okuma Kültürü Adlı 6. Temadaki 4. Etkinlik

4.ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kök ve ekleri anlamlı kelimeler oluşturacak şekilde örnekteki gibi eşleştiriniz.

b) Eşleştirme sonrasında yeni anlam kazanan ve anlamları değişmeyen kelimeleri gruplandırınız.

Yeni Anlam Kazanan Kelimeler

.....
.....
.....

Anlamları Değişmeyen Kelimeler

.....
.....
.....

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin anlamlı kelimeler oluşturarak kökleri ve ekleri ayırt ederek öğrenmeleri istenmektedir. Milli Kültürümüz adlı 5. Temadaki 3. Etkinliğin pekiştirilmesine yöneliktir.

10. Okuma Kültürü Adlı 6. Temadaki 9. Etkinlik

9.ETKİNLİK

a) Aşağıda sayıların yazımıyla ilgili kurallar ve örnekler verilmiştir. Kuralları ve örnekleri eşleştiriniz.

5 Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.

Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır.

Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen bin, milyon, milyar ve trilyon sözcükleri yazıyla yazılabilir.

Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan ayrılacak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.

Sayılar kesirler virgülle ayrılır.

- 1 milyar 500 milyon kişi
- 15,2 (15 tam, onda 2)
15. , 15'inci
- 326.197
- ikişer

b) Aşağıda sayıların yazımı ile ilgili örnek cümleler verilmiştir. Yazımı yanlış olan cümleleri (X) ile işaretleyiniz.

- Cevizleri 5'er 5'er bölüştürdük.
- Türkçe dersinde 5'2 (5 tam, onda 2) kesrinin yazılışını öğrendik.
- Yarışmada birinci olması hepimizi gururlandırmıştı.
- Yüz ölçümü 25437 km² olan Ankara'nın nüfusu 5 milyon 346 bin 518'dir.
- Beyşehir Gölü, ülkemizin 3'üncü büyük gölüdür.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Kâğıt ne zaman ve kimler tarafından icat edilmiştir? Araştırınız.
2. Kâğıt nasıl üretilir? Araştırınız.

The Admont (Edmont)
Kütüphanesi Avusturya

171

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin sayılar ile ilgili kuralları öğrenmeleri istenmektedir. Sayıların yazımına ilişkin kurallar ve örnekler verilerek öğrencilerin konuyu daha iyi kavramaları amaçlanmıştır.

11. Okuma Kültürü Adlı 6. Temadaki 5. Etkinlik

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki paragrafta boş bırakılan yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz.

Çocuklar Kitaplar Arasında Oynasın

O evde iken kitapları teklifsizce karıştırmak bana yasaktı() Fakat babam yokken onları kucak kucağa ortaya yığarak altlarından girer() üstlerinden çıkardım() Pek az sonra fare gibi onları kemirir() gizli gizli resimlerini keser ve boyarken yine fare gibi burnumdan yakalanırdım() Gidiş o gidiş() Onun için uzunca öğretmenlik hayatımda etrafımdakilere tavsiyem daima şu olmuştur() () Birakin çocukları() kitaplar arasında oynasınlar() Ne pahasına olursa olsun() ()
(...)

Reşat Nuri GÜNTEKİN
(Kısaltılmıştır.)

b) "Fakat babam yokken onları kucak kucağa ortaya yığarak altlarından girer, üstlerinden çıkardım." cümlesindeki deyim bularak anlamını tahmin ediniz. Deyimin sözlük anlamını yazınız.

Tahminim:

Sözlük anlamı:

c) "Birakin çocukları, kitaplar arasında oynasınlar. Ne pahasına olursa olsun." tavsiyesi ile yazar ne anlatmak istemiştir? Yazarın bu tavsiyesine katılıyor musunuz? Niçin?

.....
.....
.....

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin noktalama işaretlerini verilen metin üzerinden ayırt ederek öğrenmeleri istenmektedir.

12. Okuma Kültürü Adlı 6. Temadaki 6. Etkinlik

6.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde yer alan kısa çizginin ve konuşma çizgisinin kullanım amaçlarını ilgili yerlere yazınız.

Sevgili okuma kitaplarım! O kitaplar, aylara bölünmüştü. Kış aylarına düşen parçalarda kış resimleri vardı.

İhtiyar durmadı, bağırdı:
—Ben Türk'üm oğullar, ben Türk'üm!

Aydın-İzmir karayolu trafiğe kapatıldı.

Türkçede kelime türetmek amacıyla "-lı, -lık, -sız vb." yapım ekleri kullanılır.

Okumak kelimesi "o-ku-mak" şeklinde hecelenir.

Tahtaya kalktığımda çok heyecanlıydım ancak öğretmenim "10-5=?" işlemini sorunca soruyu kolayca çözdüm.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Çevrenizdeki veya ülkemizdeki bir kütüphane hakkında bilgi toplayınız. (Kuruluş tarihi, kim tarafından yaptırıldığı, adını nereden aldığı, içinde kaç kitap bulunduğu, hangi tür kitapların bulunduğu, kaç kişinin görev yaptığı vb.)

183

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin kısa çizginin ve konuşma çizgisinin kullanım amaçlarını öğrenmeleri istenmektedir. Bu etkinlikte, öğrencilerin konuya ilişkin örnekler üzerinden kısa çizginin ve konuşma çizgisinin kullanım alanlarını bulmaları istenmektedir.

13. Okuma Kültürü Adlı 6. Temadaki 8. Etkinlik

8.ETKİNLİK Aşağıdaki paragrafta boş bırakılan yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz.

KİTABA HÜRMET

(...)

İyi kitap yazılması için() iyi dergi çıkması için kötülerinin de bulunması lazımdır() Bilin ki güzel yazı âdeta bir mucizedir fakat bu mucizeyi etrafı hazırlar() Ömrümde kaç kitap okudum bilmiyorum fakat bütün bunlardan belki kırk() elli nihayet yüz tanesi içimde yaşar() Öbürleri() Elbette onların da faydası oldu() onlar da izini bıraktı() Hiçbirini okuduğuma pişman değilim hatta kötü olduğu daha ilk on sayfada anlaşıldığı için attığım kitapları aldığıma da pişman değilim() Aldığı on kitaptan yalnız bir tanesi iyi olan adam bahtiyar sayılır() Kitap alın() okuyun() beğenirseniz devam edersiniz fakat bilin iyiler kötülerin() kötüler iyilerin sayesinde yazıp yayımlanır()

(...)

Nurullah ATAÇ
(Kısaltılmıştır.)

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin noktalama işaretlerini ayırt ederek öğrenmeleri istenmektedir. Daha önceki etkinliklerde aynı konuya ilişkin verilen örneklerin pekiştirilmesine yöneliktir.

14. Okuma Kültürü Adlı 6. Temadaki 9. Etkinlik

9.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde büyük harflerin kullanımına dikkat ediniz. Büyük harflerin doğru kullanıldığı cümlelerin başına gülümseyen yüz, yanlış kullanıldığı ifadelerin başına üzgün yüz çiziniz.

Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için her ülkede bir Millî Kütüphane olmak durumundadır.

Eski çağ kütüphanelerinden en önemlisi iskenderiye kütüphanesidir.

Türlere ait ilk kütüphane, Orta Asya'da Uygur devleti zamanında kurulmuştur.

Selçuklu hükümdarı Melikşah'ın veziri Nizamülmülk, Nişabur ve Bağdat'ta kütüphaneler kurmuştur.

Sultan Fatih sarayda felsefe, tarih, coğrafya ve tıp konularında Arapça, farsça ve türkçe eserler hazırlatmıştır.

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin büyük harflerin doğru ve yanlış kullanımını örnekler üzerinden öğrenmeleri istenmektedir. Daha önceki etkinliklerde aynı konuya ilişkin verilen örneklerin pekiştirilmesine yöneliktir.

15. Sağlık ve Spor Adlı 7. Temadaki 6. Etkinlik

7. TEMA

6.ETKİNLİK Cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek verilen boşluklara cümlenin doğru biçimlerini yazınız.

1. Ciritde millî ve geleneksel bir "ata sporu" sayılır.
.....
2. Türkler, bu sporu binlerce yıl önce orta asya da başlatmışlar.
.....
3. Kars'ta, erzurum da düzenlenen Şenlik ve Yarışmalarda cirit oyunları başta gelir.
.....
4. Cirit Oyununu eski türklerde bir savaş manevrası sayanlarda vardır.
.....
5. Türklerin ata sporu olan Cirit Oyunları, Asyada ve avrupada, başka milletleri de etkilemiş.
.....
6. bugünde yurdumuzun çeşitli bölgelerin de cirit oyunları oynanır.
.....

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin büyük-küçük harf kullanımı, ünsüz serleşmesi gibi ses olaylarını, noktalama işaretlerine ait kuralları ayırt ederek öğrenmeleri istenmektedir.

16. Sağlık ve Spor Adlı 7. Temadaki 7. Etkinlik

7.ETKİNLİK Kutucuklarda verilen eklerden uygun olanları aşağıdaki boşluklara yazınız.

-dan	-den	-tan	-ten
-da	-de	-ta	-te

- Cirit, Selçuklularla birlik Anadolu'ya gelmiştir.
- Biz, aynı soydan, aynı kök gelmiş, iki kardeş obayız.
- Buna öteki dizi başka bir atlı karşı çıkar.
- Sopalara; meşe, şimşir, hurma gibi ağaçların dalların kesilir.
- Cirit oyununun Anadolu' en azından 900 yıllık bir tarihi vardır.
- Kars'..... ,Erzurum'da düzenlenen şenlik ve yarışmalarda cirit oyunları başta gelir.
- Cirit oyununu, eski Türkler..... bir savaş manevrası sayanlar da vardır.
- Anadolu'nun geleneksel sporu cirit unutulmak kurtarılmalıdır.

198

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin verilen örneklerden hareketle çekim eklerini öğrenmeleri istenmektedir. Eklere ilişkin bir tanıma yer verilmemiştir.

17. Sağlık ve Spor Adlı 7. Temadaki 8. Etkinlik

8.ETKİNLİK

"Cirit oyununun kaynağı ve çıkışı üzerine çeşitli söylentiler vardır."

a) Altı çizili kelime ek aldığına nasıl bir ses değişikliği olmuştur?

.....

b) "Kaynak" kelimesinde yaşanan ses değişikliğinde kelimenin aldığı ekin bir etkisi olmuş mudur?

.....

c) Aşağıdaki cümlelerde, aldığı ekten dolayı ses değişimi olan kelimelerin altını çiziniz.

- Değneğini en çok isabet ettiren taraf galip sayılır.
- Güreş, bir zamanlar "Türk gibi kuvvetli" sözüyle Türk gücünü dünyaya yaymış.
- Cirit oyunu çevikliğin, cesurluğun sembolü olmuştur.
- Cirit sopasının bir ucu kalıncadır.

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin kökleri ve ekleri ayırt ederek ilgili örnekler üzerinden aldığı ekten dolayı ünsüz yumuşaması gibi ses değişimlerini öğrenmeleri istenmektedir.

18. Sağlık ve Spor Adlı 7. Temadaki 8. Etkinlik

8.ETKİNLİK

Her gün mutlaka meyve ve sebze yıyorum.

a) Altı çizili kelimenin anlamlı en küçük parçası nedir?

.....

b) Ek aldıktan sonra altı çizili kelimedede ses değişimi olmuş mudur?

.....

c) Aşağıdaki cümlelerde yukarıdaki ses olayının görüldüğü kelimelerin altını çiziniz.

- Çocuklar, dışarıda oynamak yerine tablette, telefonda ya da bilgisayarda oynuyorlar.
- Dört yapraklı yoncadan yiyelim, dengeli beslenelim.
- Parktaki çocuklar atlıyor, zıplıyor ama yorulmak bilmiyorlar.
- Abur cubur gıdalarla karnım bir türlü doymuyor.

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin kökleri ve ekleri ayırt ederek ilgili örnekler üzerinden ünsüz daralması gibi ses değişimlerini öğrenmeleri istenmektedir.

19. Sağlık ve Spor Adlı 7. Temadaki 8. Etkinlik

8.ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz.

Öğretmenimiz Türkçenin sihirli bir dil olduğunu söylediğinde hepimiz çok şaşırдық.

– Nasıl yani öğretmenim, diye atıldı Ali.

– Bizler konuşurken veya yazarken bazı sesler kaybolur, bazıları ise orada yokken birden ortaya çıkar. İşte Türkçenin sihri!

Hiçbir şey anlamamıştık. Şaşkın gözlerle izlemeye devam ettik. Öğretmenimiz:

– Durun size küçük bir gösteri yapayım, dedi gülümseyerek.

Tahtaya “ağız” kelimesini yazdı ve sonuna “-ı” ekini koydu. İkisini birleştirdi ve “ağız” kelimesi ortaya çıktı.

– Söyleyin bakalım, burada yok olan bir ses var mı? Bizler hep bir ağızdan:

– “-ı” sesi yok oldu öğretmenim, diye heyecanla bağırdık. Rasim:

– Peki, yeni bir ses nasıl ortaya çıkar öğretmenim, diye sordu.

– Tamam, onu da görelim.

Öğretmenimiz bu sefer tahtaya “his” ve “et” kelimelerini yazdı. Sonra Hülya’yı tahtaya çağırdı:

– İki kelimeyi birleştir bakalım Hülya, dedi. Hülya hemen söyleneni yaptı ve “hisset” kelimesini yazdı.

–Söyleyin bakalım daha önce orada olmadığı hâlde ortaya çıkan bir ses var mı?

– “s” sesi var öğretmenim, diye atıldık hep birlikte.

Öğretmenimiz haklıymış, Türkçe gerçekten sihirli bir dil.

Yukarıdaki metinde anlatılan ses olaylarını aşağıdaki cümlelerin içinden bularak örnekteki gibi ait olduğu kutuya yazınız.

Ateş alsın büklüm büklüm pazındaki kudret.
Davran bre pehlivan ha ömrüne bereket.
Çıkalım hele meydana yanardağ gibi emret.
Yiğitler gelir güreş tutmaya göğsü armalı.
Boyları yıldız döker, omuzları çifte burmalı
Koca Yusuf, rakibinin en ufak bir hatasını affetmezdi.
Kırkpınar Yağlı Güreşleri’ni Kırklareli’nde zannettim ama Edirne’deymiş.
Sakatlığından dolayı bu yılki müsabakaya katılmayı reddetti.
Rakiplerini yenerek finale çıkma hakkını kazandı.

Ses Düşmesi Olanlar

büklüm: bükül-üm

Ses Türemesi Olanlar

GELECEK DERSE HAZIRLIK

İlaçların nasıl geliştirildiğini ve üretildiğini araştırınız.

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin verilen örnekler üzerinden ses düşmesi ve ses türemesi gibi ses olaylarını öğrenmeleri istenmektedir.

20. Sağlık ve Spor Adlı 7. Temadaki 9. Etkinlik

9.ETKİNLİK Altı çizili kelimelerde görülen ses olaylarını uygun yerlere işaretleyiniz.

	Ünlü Düşmesi	Ünlü Daralması	Ünsüz Benzeşmesi	Ünsüz Yumuşaması	Ünsüz Türemesi
Sağlığını korumak için düzenli olarak spor yapmalıyız.					
Tatlıyı fazla kaçırınca <u>karnı</u> ağrıdı.					
Film <u>başlıyor</u> , biraz acele edelim.					
Hafta sonu <u>kitapçılar</u> ı gezdim.					
İçerden bir ses geldi <u>zannettim</u> .					
Sahnede <u>oğlunu</u> görünce heyecanlandı.					
Bir şeyler <u>viyere</u> k koridorda dolaşmak doğru bir davranış değil.					
Mahkemeye başvurarak <u>hakkını</u> aradı.					
<u>Ağac</u> taki kuş evleri ne güzel görünüyor.					

215

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi gibi ses olaylarını öğrenmeleri istenmektedir.

21. Doğa ve Evren Adlı 8. Temadaki 6. Etkinlik

6.ETKİNLİK a) Aşağıdaki cümleleri köşeli ayraç kullanımına dikkat ederek okuyunuz.

- Halikarnas Balıkçısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.

- Server Bedi [Peyami Safa (1899-1961)] Cingöz Recai karakterine can vermiştir.

b) Yukarıdaki cümlelerde köşeli ayraç hangi amaçla kullanılmıştır? Yazınız.

.....

.....

c) Köşeli ayraç kullanarak iki cümle yazınız.

.....

.....

225

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere verilen örnekler üzerinden öğrencilerin köşeli ayraç kullanım amaçlarını öğrenmeleri istenmektedir.

22. Doğa ve Evren Adlı 8. Temadaki 6. Etkinlik

6.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılan kelimelerdeki ses olaylarını ilgili yerlere yazınız.

İlk **mektepe** okuduk, biliyoruz.

.....

Şimdi hâlâ okutuluyor mu **bilmiyorum**; mesela
"sobalarımızı ve turşularımızı kurarız, babam kömür
alır, annem hırka örer vb." diye.

.....

Kırlara çıkınız, **kuzukulağı**, yemlik, madımak toplayınız.

.....

Şöööyle **ufka** doğru bakınız.

.....

Söz konusu etkinlikte de görüleceği üzere öğrencilerin ünsüz yumuşaması, ünlü düşmesi ve ünlü daralması gibi ses olaylarını ayırt ederek öğrenmeleri amaçlanmaktadır.

Söz konusu etkinliklerin konularına göre dağılımı ise şu şekildedir: Noktalama işaretleri (2), noktanın kullanımı (1), virgülün kullanımı (2), soru işaretinin kullanımı (1), ünlem işaretinin kullanımı (2), köşeli ayracın kullanımı (1), kısa çizgi ve konuşma çizgisinin kullanımı (1), kök ve ek (4), büyük harfin kullanımı (2), sayıların yazımı ile ilgili kurallar (1), yazım yanlışları (1) ve ses olayları (4). Verilen bu bilgilerden hareketle Türkçe 5. Sınıf Ders Kitabı'nda dil bilgisine yönelik 8 Tema içerisinde toplam 22 etkinliğin yer aldığı anlaşılmaktadır.

4.3. MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın Dil Bilgisi Etkinliklerine İlişkin İstatistik Veriler

Çalışmanın bu bölümünde, ankete katılan öğretmenlerin kişisel bilgilerinin yanı sıra dil bilgisi etkinliklerine ilişkin öğretmen görüşleri çerçevesinde istatistik verileri ve

oransal değerlere yer verilmiştir. Bu çerçevede ankette sorulan her soru ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir.

4.3.1. Ankete Katılanlara İlişkin Kişisel Bulgular

Örneklemede yer verilen kişiler cinsiyet ve kıdem açısından incelenmiş olup elde edilen bulgular aşağıda ifade edilmiştir.

4.3.1.1. Cinsiyet

Ankete katılan bireylerin cinsiyet dağılımına ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ankete Katılanların Cinsiyet Dağılımına İlişkin Frekans Dağılımı ve Yüzdeleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	22	62,85
Erkek	13	37,15
Toplam	35	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya 35 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılanların 22’sini kadın öğretmenler, 13’ünü ise erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Kadın katılımcı oranı % 62,85’tir. Erkek katılımcı oranı ise % 37,15’tir.

4.3.1.2. Kıdem

Ankete katılanlara mesleki kıdemlerine ilişkin soru sorulmuştur. Mesleki kıdemlerine ilişkin boşluğu ait oldukları kıdem yılını yazmaları ve mesleki kıdemlerine ilişkin ait oldukları kıdem aralığını seçmeleri istenmiştir. Kıdem aralıkları beşer yıl olarak düzenlenmiştir. Araştırmaya katılanlara ait mesleki kıdem frekans dağılımı Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2. Ankete Katılanların Mesleki Kıdemlerine İlişkin Frekans Dağılımı ve Yüzdeleri

Mesleki Kıdem	f	%
0-5 yıl arası	3	8,57
6-10 yıl arası	7	20
11-15 yıl arası	16	45,72
16-20 yıl arası	7	20
21 yıl ve üzeri	2	5,71

Tablo 2’de görüldüğü üzere mesleki kıdem aralıkları dağılımı ortaya konulmuştur. Katılımcılardan 16’sı % 45,72 oranla 11-15. Kıdem aralığında olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların 7’si % 20 oranla ve yine 7’si % 20 oranla 16-20 kıdem aralığında yer aldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların 3’ü % 8,57 oranla 0-5 kıdem aralığında, 2’si % 5,71 oranla 21 yıl üzerinde kıdemlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu verilerden hareketle ankete katılanların % 91,42’sinin mesleki kıdemlerinin 5 yılın üzerinde olduğu ve bu anlamda mesleki deneyimlerinin kıdem olarak yeterli olduğu anlaşılmıştır.

4.3.2. Öğretmen Görüşme Formuna İlişkin İstatistik Veriler ve Bulgular

4.3.2.1. 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz?

Öğretmenlere “5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Becerilerine İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		12	34,28
Nedenleri	İlkokulda aldıkları temel dil bilgisi eğitiminin yeterli olması	5	14,28
	Gelişim/hazır bulunuşluk seviyelerine uygun beceriler olması	5	14,28
	Konuların ayrıntıya girilmeden sezdirilerek veriliyor olması	1	2,85
	Bireysel farklılıklar olmakla birlikte yeterli olması	1	2,85
Olumsuz		23	65,72
Nedenleri	Öğrencilerin ilkokuldan gelen okuma yazma/hazır bulunuşluk yetersizlikleri	9	25,71
	Öğrencilerin konuları ezbere dayalı öğrenmeleri	1	2,85
	Yazım pratiklerinde kullanmamaları	1	2,85
	Ders kitapları etkinliklerinin yetersiz olması	6	17,14
	Konuların öğrenci seviyelerine göre ağır ve yaş düzeyine göre soyut olması	4	11,42
	Kitap dışı etkinliklere de ihtiyaç duyulması	1	2,85
	Kelime dağarcıklarının yetersiz olması	1	2,85
Toplam		35	100

Tablo 3 incelendiğinde; öğretmenlerin 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerine ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=12) ve olumsuz (f=23) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Öğrencilerinin dil bilgisi becerilerine ilişkin olumlu

görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “İlkokulda aldıkları temel dil bilgisi eğitiminin yeterli olması” (f=5) ve “Gelişim seviyelerine uygun beceriler olması” (f=5), şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Bu görüşlere kaynaklık eden öğretmenlerin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

Öğrencilerinin dil bilgisi becerilerine ilişkin olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “Öğrencilerin ilkokuldan gelen okuma yazma / hazır bulunuşluk yetersizlikleri” (f=9), “Ders kitapları etkinliklerinin yetersiz olması” (f=6) ve “Konuların öğrenci seviyelerine göre ağır ve yaş düzeyine göre soyut olması” (f=4) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerine ilişkin olumsuz görüşlerinde, öğrencilerin ilkokuldan gelen okuma yazma / hazır bulunuşluk yetersizlikleri, konuların öğrenci seviyelerine göre ağır ve yaş düzeyine göre soyut olması ve ders kitapları etkinliklerinin yetersiz olması; olumlu görüşlerde ise ilkokulda aldıkları temel dil bilgisi eğitiminin yeterli olması ve gelişim seviyelerine uygun beceriler olması nedenlerinin öne çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla “5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin % 34,28’i olumlu; % 65, 72’i olumsuz bulmuştur.

4.3.2.2. Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırabiliyor musunuz(veya zamanı yeterli buluyor musunuz)?

Öğretmenlere “Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırabiliyor musunuz(veya zamanı yeterli buluyor musunuz)?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerine İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri	(f)	%
Olumlu	24	68,57

Nedenleri	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yeterli olması	1	2,85
	Derslerde dil bilgisi etkinliklerinin verilen süreyle uyumlu olması	5	14,28
	Türkçe ders saatinin dil bilgisi etkinlikleri için yeterli olması	18	51,42
Olumsuz		11	31,42
Nedenleri	Dil bilgisi etkinliklerinin fazla olması	1	2,85
	Kitaptaki uygulamalar için zamanın yetersiz olması	4	11,42
	Okuma, anlama, konuşma ve yazma etkinliklerinin zaman alması	2	5,71
	Öğrencilerin okuduğunu anlama konusunda yetersiz olması	4	11,42
Toplam		35	100

Tablo 4 incelendiğinde; öğretmenlerin Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırıp ayıramadıklarına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=24) ve olumsuz (f=11) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “Türkçe ders saatinin dil bilgisi etkinlikleri için yeterli olması” (f=18) ve “Derslerde dil bilgisi etkinliklerinin verilen süreyle uyumlu olması” (f=5), şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “Kitaptaki uygulamalar için zamanın yetersiz olması” (f=4) ve “Öğrencilerin okuduğunu anlama konusunda yetersiz olması” (f=4) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırıp ayıramadıklarına ilişkin olumlu görüşlerinde; öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yeterli olması(f=1), derslerde dil bilgisi etkinliklerinin verilen süreyle uyumlu olması(f=5) ve Türkçe ders saatinin dil bilgisi etkinlikleri için yeterli olması(f=18) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, dil bilgisi etkinliklerinin fazla olması(f=1), kitaptaki uygulamalar için zamanın yetersiz olması(f=4), okuma, anlama, konuşma ve yazma etkinliklerinin zaman alması(f=2), öğrencilerin okuduğunu anlama konusunda yetersiz olması(f=4) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırıp ayıramadıklarına ilişkin verdikleri cevapların % 68,57’si olumlu; % 31,42’si olumsuz bulmuştur.

4.3.2.3. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi kazanımlarını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmenlere “MEB 5. Sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi kazanımlarını yeterli buluyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Kazanımlarına İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		14	40
Nedenleri	5. sınıf öğrenci düzeyi için yeterli olması	12	34,28
	Etkinlik ve sorular arttırılabilir	2	5,72
Olumsuz		21	60
Nedenleri	5. sınıf düzeyi için yetersiz olması	5	14,28
	Konunun daha iyi kavranabilmesi için kazanım sayısının arttırılabileceği	10	28,57
	Detaylı olması nedeniyle zorluk barındırması	1	2,85
	6. sınıf dil bilgisi konularının altyapısı için yeterli olmaması	1	2,85
	Ders kitaplarında konuyu açıklayıcı bilgilere yer verilmemesi	1	2,85
	Daha ilgi çekici etkinliklerle desteklenmeli	3	8,57
Toplam		35	100

Tablo 5 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi kazanımlarının yeterli olup olmadığına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=14) ve olumsuz (f=21) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu anlaşılmaktadır. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “5. sınıf öğrenci düzeyi için yeterli olması” (f=12) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “Konunun daha iyi kavranabilmesi için kazanım sayısının arttırılabileceği” (f=10) ve “5. sınıf düzeyi için yetersiz olması” (f=5) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; 5. sınıf öğrenci düzeyi için yeterli olması(f=13) ve yeterli olmakla birlikte etkinlik ve sorular arttırılabilir (f=2) nedenlerinin ön plana çıktığı

görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, 5. sınıf düzeyi için yetersiz olması(f=5), konunun daha iyi kavranabilmesi için kazanım sayısının arttırılabileceği(f=10), detaylı olması nedeniyle zorluk barındırması(f=1), 6. sınıf dil bilgisi konularının altyapısı için yeterli olmaması(f=1), ders kitaplarında konuyu açıklayıcı bilgilere yer verilmemesi(f=1) ve daha ilgi çekici etkinliklerle desteklenmeli(f=3) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla ders kitabında yer verilen dil bilgisi kazanımlarının yeterli olup olmadığına ilişkin verilen cevapların 60'ı olumsuz; % 40'ı ise olumlu olmuştur.

4.3.2.4. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Öğretmenlere “MEB 5. Sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Sınıf Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		30	85,71
Nedenleri	Sınıf düzeyine tamamen uygun olması	17	48,57
	Genel olarak uygun olmakla birlikte bazı etkinliklerin sınıf düzeyinin altında olması	2	5,72
	Yeterli olmakla birlikte bazı konuların(sözcükte yapı gibi) 5. sınıf öğrenci düzeyi için kısmen ağır olması	5	14,28
	Yeterli olmakla birlikte çeşidi arttırılabilir	6	17,14
Olumsuz		5	14,28
Nedenleri	Kavrama ve uygulamada zorlanmalar yaşanması	1	2,85
	Örneklerin çocukların anlayacağı düzeyde olmaması	1	2,85
	Öğrenci düzeyinin üstünde olması	1	2,85
	Öğrenci düzeyinin altında olması	1	2,85
	Etkinliklerin sayıca az olması	1	2,85
Toplam		35	100

Tablo 6 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğu hakkında verdikleri yanıtların olumlu (f=30) ve olumsuz (f=5) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “Sınıf düzeyine tamamen uygun olması” (f=17) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde farklı nedenlerin dile getirildiği belirlenmiştir. Ancak bu nedenlerin genellikle öğrenci grubunun içinde bulunduğu sınıf düzeyindeki yetersizliklerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerin önemli bir oranla belirleyici olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, kavrama ve uygulamada zorlanmalar yaşanması(f=1), örneklerin çocukların anlayacağı düzeyde olmaması(f=1), öğrenci düzeyinin üstünde olması(f=1), öğrenci düzeyinin altında olması(f=1) ve etkinliklerin sayıca az olması(f=1) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğuna ilişkin verilen cevaplar % 85,71 olumlu; % 14,28’sinin ise olumsuz olmuştur.

4.3.2.5. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur?

Öğretmenlere “MEB 5. Sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bileisi Etkinliklerinin Dil Bileisi Kazanımlarını Sağlamasına İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		14	40
Nedenleri	Kazanımlar ve etkinliklerin uyuşması	9	25,71
	Bazı etkinliklerin zorluk derecesinde kısmen zorluk yaşansa da uygun olması	1	2,85
	Uygun olsa da etkinlik sayısı artırılabilir	4	11,42
Olumsuz		21	60

Nedenleri	Çocukların etkinlikleri algılayamamaları	2	5,71
	Etkinliklerde yer alan cümlelerin çok uzun olması	1	2,85
	Günlük yaşama ait etkinliklerin arttırılması gerektiği	11	31,42
	Etkinliklerin daha üst düzey becerileri ölçmeye yönelik olmaması	2	5,71
	Kazanımların soyut kalması	2	5,71
	Aynı düzeyde gereksiz birden çok etkinlik olması	2	5,71
Toplam		35	100

Tablo 7 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun olup olmadığına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=14) ve olumsuz (f=21) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “kazanımlar ve etkinliklerin uyuşması” (f=9) şeklinde yüklem yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “günlük yaşama ait etkinliklerin arttırılması gerektiği” (f=11) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; kazanımlar ve etkinliklerin uyuşması(f=9) ve uygun olsa da etkinlik sayısının arttırılabileceği(f=4) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, “günlük yaşama ait etkinliklerin arttırılması gerektiği” (f=11) çocukların etkinlikleri algılayamamaları (f=2), etkinliklerin daha üst düzey becerileri ölçmeye yönelik olmaması(f=2), kazanımların soyut kalması(f=2) ve aynı düzeyde gereksiz birden çok etkinlik olması nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla ders kitabında yer verilen dil bilgisi kazanımlarının yeterli olup olmadığına ilişkin verilen cevapların 60’ı olumsuz; % 40’ı ise olumlu olmuştur.

4.3.2.6. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri, konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor mu?

Öğretmenlere “MEB 5. Sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri, konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yüklem sayıları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Konunun Daha İyi Anlaşılmasına Katkısına İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		24	68,57
Nedenleri	Katkıda bulunuyor	13	37,14
	Katkıda bulunmakla birlikte etkinlik sayısı artırılabilir	10	28,57
	Bazı kazanımlar için yetersiz bazıları için gereğinden fazla etkinlik olabiliyor	1	2,85
Olumsuz		11	31,42
Nedenleri	Etkinliklerin yüzeysel anlatılması	2	5,71
	Ek çalışma ve daha etkili etkinlikler olmadığından yetersiz kalması	9	25,71
Toplam		35	100

Tablo 8 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunup bulunmadığına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=24) ve olumsuz (f=11) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor” (f=13) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “ek çalışma ve daha etkili etkinlikler olmadığından yetersiz kalması” (f=9) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; “konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor (f=13) ve katkıda bulunmakla birlikte etkinlik sayısı artırılabilir(f=10) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, “ek çalışma ve daha etkili etkinlikler olmadığından yetersiz kalması (f=9) ve etkinliklerin yüzeysel anlatılması(f=2) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunup bulunmadığına ilişkin verdikleri yanıtların 68,57’i olumlu; % 31,42’i ise olumsuz olmuştur. Ancak, olumlu yanıt verenlerin “etkinlik sayısının artırılabilmesine yönelik” yanıtları eklendiğinde bu oran % 60'lara çıkmaktadır. Bir diğer ifadeyle

öğretmenlerin % 60'tan fazlasının konunun daha iyi anlaşılması için etkinlik sayısının artırılması gerektiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır.

4.3.2.7. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, öğrenciler tarafından kolay anlaşıldığını düşünüyor musunuz?

Öğretmenlere “MEB 5. Sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, öğrenciler tarafından kolay anlaşıldığını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Öğrenciler Tarafından Anlaşılabilirliğine İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		23	65,72
Nedenleri	Dil bilgisi etkinliklerinin kolay anlaşılır olması	15	42,85
	Öğrencilerin etkinliklerde rahat davranmaları	1	2,85
	Etkinliklerin bir kısmında anlaşılabilirliğin kaybolması	6	17,14
	Kolay anlaşılrsa da çabuk unutulması	1	2,85
Olumsuz		12	34,28
Nedenleri	Uygulama çalışmalarına yeterince yer verilmemesi	4	11,42
	Cümlelerdeki uzunluğun ve kullanılan kelimelerin anlaşılabilirliği zorlaştırması	4	11,42
	Ses bilgisi gibi etkinliklerin öğrencilerin konuyu bildiğini varsayarak hazırlanmış olması	2	5,71
	Öğrencilerde etkinliklere odaklanma sorununun olması	1	2,85
	Öğrencilerde seviye farklılıklarının olması	1	2,85
Toplam		35	100

Tablo 9 incelendiğinde; ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, öğrenciler tarafından kolay anlaşılıp anlaşılmadığına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=23) ve olumsuz (f=12) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “dil bilgisi etkinliklerinin kolay anlaşılır olması” (f=15) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “uygulama çalışmalarına yeterince yer verilmemesi” (f=4)

ve “cümlelerdeki uzunluğun ve kullanılan kelimelerin anlaşılabilirliği zorlaştırması” (f=4) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; “dil bilgisi etkinliklerinin kolay anlaşılır olması (f=15) ve “etkinliklerin bir kısmında anlaşılabilirliğin kaybolması” (f=6) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, “uygulama çalışmalarına yeterince yer verilmemesi” (f=4), “cümlelerdeki uzunluğun ve kullanılan kelimelerin anlaşılabilirliği zorlaştırması” (f=4) ve “ses bilgisi gibi etkinliklerin öğrencilerin konuyu bildiğini varsayarak hazırlanmış olması” (f=2) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin, öğrenciler tarafından kolay anlaşılıp anlaşılmadığına ilişkin verdikleri yanıtların 65,71’i olumlu; % 34,28’i ise olumsuz olmuştur. Bu durum, ders kitabında yer alan etkinliklerin genel anlamda kolay anlaşılır olduğunun belirtilmesiyle birlikte özellikle etkinliklerin anlatım dilinden kaynaklı bazı anlaşılma problemlerinin olduğunu da ortaya koymaktadır.

4.3.2.8. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıyor musunuz?

Öğretmenlere “MEB 5. Sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Uygulamasındaki Zorluklara İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		23	65,72
Nedenleri	Herhangi bir zorluk yaşamıyorum	18	51,42
	Örneklerin basit olması ve yaş grubuna hitab etmesi	5	14,28
Olumsuz		12	34,28

Nedenleri	Seviyesi düşük olan bazı öğrencilerde sıkıntı olabiliyor	4	11,42
	Örneklerin yetersiz kalması	2	5,71
	Sözcükte yapı gibi bazı konuların öğrenci seviyesinin üzerinde olması	6	17,14
Toplam		35	100

Tablo 10 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıp zorlanmadıklarına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=27) ve olumsuz (f=8) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “etkinlik uygulamalarında herhangi bir zorluk yaşamıyorum” (f=18) şeklinde yüklem yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “sözcükte yapı gibi bazı konuların öğrenci seviyesinin üzerinde olması” (f=6) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; “herhangi bir zorluk yaşamıyorum” (f=18), örneklerin basit olması ve yaş grubuna hitab etmesi” (f=5) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, “seviyesi düşük olan bazı öğrencilerde sıkıntı olabilmesi” (f=4), “örneklerin yetersiz kalması” (f=2) ve “sözcükte yapı gibi bazı konuların öğrenci seviyesinin üzerinde olması” (f=6) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıp zorlanmadıklarına ilişkin verdikleri yanıtların 65,72’ü olumlu; % 34,28’i ise olumsuz olmuştur. Her ne kadar, öğretmenler genel itibariyle ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanmadıklarını ifade etseler de öğrencilerden ve örneklerin yetersizliğinden kaynaklanan uygulama zorlukları olduklarını ifade etmişlerdir.

4.3.2.9. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık görüyor musunuz, varsa bunlar nelerdir?

Öğretmenlere “MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık görüyor musunuz, varsa bunlar

nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinde Sorun/Yanlışlık Tespitine İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		20	57,14
Nedenleri	Herhangi bir sorun ya da yanlışlık görmüyorum	17	48,57
	Daha önceki 5. Sınıf kitaplarına kıyasla çok yeterli	3	8,57
Olumsuz		15	42,85
Nedenleri	Metinlerin öğrenci düzeyinin üzerinde olması	2	5,71
	Etkinliklerin metin ile uyum içerisinde olmaması	5	14,28
	Örnek ve etkinliklerin öğrenci düzeyinin üzerinde ve yetersiz olması	6	17,14
	Diğer kaynaklara da ihtiyaç hissettirmesi	2	5,71
Toplam		35	100

Tablo 11 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık olup olmadığına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=20) ve olumsuz (f=15) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “herhangi bir sorun ya da yanlışlık görmüyorum” (f=17) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “örnek ve etkinliklerin öğrenci düzeyinin üzerinde ve yetersiz olması” (f=6) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; “herhangi bir sorun ya da yanlışlık görmüyorum” (f=17) ve “daha önceki 5. Sınıf kitaplarına kıyasla çok yeterli” (f=3) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, “metinlerin öğrenci düzeyinin üzerinde olması” (f=2), “etkinliklerin metin ile uyum içerisinde olmaması”(f=5), örnek ve etkinliklerin öğrenci düzeyinin üzerinde ve yetersiz olması”(f=6) ve “diğer kaynaklara da ihtiyaç hissettirmesi”(f=2) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerini

uygularken zorlanıp zorlanmadıklarına ilişkin verdikleri yanıtların 57,14’ü olumlu; % 42,85’i ise olumsuz olmuştur. Öğretmenlerin yarısından fazlasının ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık olmadığını ifade etmelerine karşın, metinlerin öğrenci düzeyinin üzerinde olması, etkinliklerin metin ile uyum içerisinde olmaması, örnek/etkinliklerin öğrenci düzeyinin üzerinde ve/veya yetersiz olması ve diğer kaynaklara da ihtiyaç hissettirmesi gibi sorunları sıraladıkları da görülmektedir.

4.3.2.10. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

Öğretmenlere “MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretimine Uygunluğuna İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		24	68,57
Nedenleri	Kazanım etkinlikleri metin içerisinde yer almakta	24	68,57
Olumsuz		11	31,42
Nedenleri	Etkinliklerin metinden bağımsız olması	10	28,57
	Değerlendirme sorularında seçeneklerin bağımsız olması	1	2,85
Toplam		35	100

Tablo 12 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olup olmadığına ilişkin cevaplarının olumlu (f=24) ve olumsuz (f=11) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “kazanım etkinlikleri metin içerisinde yer almakta” (f=24) şeklinde yükleme

yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “Etkinliklerin metinden bağımsız olması” (f=10) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olup olmadığına ilişkin verdikleri yanıtların 68,57’si olumlu; % 31,42’si ise olumsuz olmuştur. Dolayısıyla öğretmenlerin büyük oranda ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Ancak etkinliklerin metinden bağımsız olduğunu ve bu nedenle kitabın metne dayalı dil bilgisi öğretimine tam olarak uygun olmadığını dile getiren öğretmenler de bulunmaktadır.

4.3.2.11. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağlamakta mıdır, sağlıyorsa nasıl katkılar sağlamaktadır?

Öğretmenlere “MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağlamakta mıdır, sağlıyorsa nasıl katkılar sağlamaktadır?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerinin Okuma Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri		(f)	%
Olumlu		20	57,14
Nedenleri	Metinlerin sınıf düzeyine uygun olması	5	14,29
	İlgili dil bilgisi konularını destekleyen metinler olması	15	42,85
Olumsuz		15	42,85
Nedenleri	Metinlerin öğrencilerin zevkle okuyabilecekleri metinler olmadıkları	6	17,14
	Öğrencilerin dilbilgisi kazanımlarına yoğunlaştıkları için metinleri önemsemedikleri ve sıkıldıkları	9	25,71
Toplam		35	100

Tablo 13 incelendiğinde; öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağlayıp sağlamadığına ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=20) ve olumsuz (f=15) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “ilgili dil bilgisi konularını destekleyen metinler olması” (f=15) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla, “öğrencilerin dilbilgisi kazanımlarına yoğunlaştıkları için metinleri önemsemedikleri ve sıkıldıkları” (f=9) nedenlerinin dile getirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerde; “ilgili dil bilgisi konularını destekleyen metinler olması” (f=15) ve “metinlerin sınıf düzeyine uygun olması” (f=5) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise, “öğrencilerin dilbilgisi kazanımlarına yoğunlaştıkları için metinleri önemsemedikleri ve sıkıldıkları” (f=9) ve “metinlerin öğrencilerin zevkle okuyabilecekleri metinler olmadıkları” (f=6) nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağlayıp sağlamadığına ilişkin verdikleri yanıtların 57,14’ü olumlu; % 42,85’i ise olumsuz olmuştur. Öğretmenlerin yarısından fazlasının ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağladığını ifade etmelerine karşın, özellikle öğrencilerin dilbilgisi kazanımlarına yoğunlaştıkları için metinleri önemsememeleri ve sıkılmaları gibi sorunları da sıraladıkları görülmektedir.

4.3.2.12. MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleriyle ilgili bir öneriniz var mı, varsa nelerdir?

Öğretmenlere “MEB 5. sınıf Türkçe dersi kitabında yer verilen dil bilgisi etkinlikleriyle ilgili bir öneriniz var mı, varsa nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. İlgili kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14. 5. Sınıf Türkçe Dersi Dil Bilgisi Etkinliklerine Yönelik Önerilere İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri	(f)	%
Bir eksiklik veya değişiklik ihtiyacı olduğunu düşünmüyorum.	2	5,71
Nicelik ve nitelik olarak değişime gidilebilir. Nitelik ön planda tutulabilir.	3	8,57
Etkinlikler daha anlaşılır olabilir	4	11,42
Etkinlik sayıları arttırılmalı	14	40
Metin ve etkinliklerin çocukların seviyesine uygun daha ilginç pasajlar olması gerektiği	5	14,28
Görsellerle desteklenmeli	1	2,85
Dil bilgisi konuları ve tema sayıları azaltılmalı	3	8,57
Dil bilgisi konuları dağınık olduğu için konu bütünlüğünü sağlamak adına farklı renk ve puntolar kullanılmalı	1	2,85
Ek bir etkinlik ve test kitabıyla desteklenmesi	2	5,71
Toplam	35	100

Tablo 14 incelendiğinde; öğretmenlere ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerine ilişkin bir önerilerinin olup olmadığı sorusuna verdikleri yanıtlarda en fazla, “etkinlik sayıları arttırılmalı” (f=14) şeklinde yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Ayrıca “metin ve etkinliklerin çocukların seviyesine uygun daha ilginç pasajlar olması gerektiği” (f=5), “nitelik ön planda tutulabilir” (f=3), “etkinlikler daha anlaşılır olabilir” (f=4), “dil bilgisi konuları ve tema sayıları azaltılmalı” (f=3) ve “ek bir etkinlik ve test kitabıyla desteklenmesi” (f=2) gibi önerileri dile getirdikleri belirlenmiştir. Bu önerilerden frekansı en yüksek olanı ise yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere etkinlik sayılarının arttırılmasına ilişkin öneridir.

4.4. MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın Dil Bilgisi Etkinliklerinin Nevşehir İli Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenerek Değerlendirilmesi

Yukarıda görüşü alınan 35 Türkçe öğretmenin dil bilgisi etkinliklerine ilişkin görüşleri çerçevesinde 12 tablo halinde verilen istatistiki verilere ve oransal değerlere göre 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin, Türkçe Programı'nın “Amaç ve Kazanımlar”ı ile biçimsel anlamda uyumlu olmakla birlikte, içerik açısından tam olarak uyumlu olmadığı değerlendirilmektedir.

Ankete katılan öğretmenler dil bilgisi öğretiminin gerekliliğine inanmaktadırlar. Ancak ders kitabında yer alan dil bilgisine yönelik etkinlikler noktasında bazı görüş ayrılıklarına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu görüş farklılıklarında sınıflar arası ve sınıf içi öğrenci seviyelerindeki farklılıklar, salt ders kitabına bağlı kalmanın yetersiz kalacağına ilişkin bakış açıları, etkinliklerde bulunduğu varsayılan nitel ve nicel eksikliklere ilişkin yaklaşımlar etkili olmaktadır.

5. Sınıf dil bilgisine ilişkin kazanımlar arasında öğrencinin kökleri ve ekleri ayırt edebilmesi; yapım ekinin işlevlerini açıklaması; büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanabilmesi; yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevlerini kavraması; sayıları doğru yazabilmesi ve yazılarında ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi gibi ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanabilmesi yer almaktadır. Ancak bu kazanımlara ulaşmak için ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sayılarının arttırılması; metin ve etkinliklerin çocukların seviyesine uygun daha ilginç pasajlar olması; etkinliklerin daha anlaşılır hazırlanması; dil bilgisi konuları ve tema sayılarının azaltılması hatta ek bir etkinlik ve test kitabıyla desteklenmesi gibi önerilerin dile getirildiği görülmüştür. Bu önerilerden arasında en yoğun olanı ise ders kitabında yer alan etkinlik sayısının yetersizliğinden bahisle etkinlik sayılarının arttırılmasına ilişkin olanıdır.

Ayrıca öğretmenlerin büyük bir kısmı ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünmelerine rağmen etkinliklerin metinden bağımsız olduğunu ve bu nedenle kitabın metne dayalı dil bilgisi öğretimine tam olarak uygun olmadığını dile getiren öğretmenler de bulunmaktadır. Bu durum kitapta yer alan metinlerin etkinliklerle uyumu noktasında yeniden gözden geçirilmesi ve şayet gerekiyorsa değiştirilmesi anlamını taşımaktadır.

Öğretmenlerin 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerine ilişkin görüşlerinde, öğrencilerin ilkokuldan gelen okuma yazma / hazır bulunuşluk seviyelerinin etkili

olduğu da görülmektedir. Bu bağlamda dil bilgisi etkinliklerinde başarısız olunmasında konuların ğrenci seviyelerine göre ağır ve yaş düzeyine göre soyut olması ve ders kitabındaki etkinliklerin yetersiz olması; etkinliklerdeki başarıda ise öğrencilerin ilkokulda aldıkları temel dil bilgisi eğitiminin yeterli olması ve gelişim seviyelerine uygun beceriler olması nedenlerinin öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca ders kitabında yer alan etkinliklerin genel anlamda kolay anlaşılır olduğunun belirtilmesiyle birlikte özellikle etkinliklerin anlatım dilinden kaynaklı bazı anlaşılma problemlerinin olduğu da ifade edilmektedir.

Çalışmadaki veriler Türkçe 5. sınıf ders kitabının dil bilgisi etkinliği bölümlerine ilişkin anket formundan elde edilmiştir. Veri olarak kullanılan dil bilgisi etkinliklerinin, Türkçe Programı'nın "Amaç ve Kazanımlar"ı ile biçimsel olarak uyumlu olduğu, ancak içerik açısından ğretmen görüşleri çerçevesinde tam anlamıyla uyumlu olmadığı değerlendirilmiştir.

Bu araştırma çerçevesinde görüşlerini bildiren öğretmenlerden toplanan verilere göre ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin nicelik itibariyle genel anlamda yeterli olduğu ancak içerisinde yer alan kavramlar itibariyle zaman zaman çocukların anlam dünyasına hitap etmeyen metinlere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ifade ettikleri öğrencilerin metinlerin konusunu ve ana düşüncesini kavramada zorlanma nedenlerinin de genel itibariyle metin kaynaklı gerekçelere dayandırıldığı görülmektedir. Dolayısıyla Türkçe dersi amaçlarına ulaşmada en önemli araç olan ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelik itibariyle de çocukların seviyelerine uygun olması gerekmektedir. Tespit edilen verilere göre dil bilgisi etkinliklerinin yetersizliğinde ne çıkan gerekçelerin ise genellikle öğrencilerin hazır bulunuşlukları, metin dilinden ve içeriklerinden kaynaklanan aksaklıklar ve dışa dayalı etkinliklere ihtiyaç duyulması gerekçeleri olarak ön plana çıkmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

5. sınıf Türkçe ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerine ilişkin, ilgili ders kitabında yer alan etkinlikler ve Nevşehir’de görev yapan 35 öğretmenin görüşü değerlendirilmiştir. Dolayısıyla doküman analiziyle birlikte katılımcı öğretmenlere ders kitabında yer verilen dil bilgisi etkinliklerine ilişkin sorular sorulmuştur. 5. sınıf öğrencilerinin bu etkinliklerde zorlanıp zorlanmadıkları, öğrenci becerileri, etkinliklerin konunun daha iyi anlaşılmasında yeterli olup olmadığı ve öğretmenlerin etkinlikleri uygularken zorlanıp zorlanmadıkları gibi sorulara cevaplar aranmıştır.

5.1. Sonuçlar

Türkçe Dersi Öğretim Programı çerçevesinde ilgili kazanımların, 5. Sınıf ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin ilgili çalışmalar ve öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesiyle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Öğrencilerin etkinliklerin dil bilgisi kazanımlarını sağlama ve dersin amaçlarına ulaşma açısından metinlerin niteliklerine azami derecede dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öz (2001: 259)’e göre, ilköğretim seviyesinde, dil bilgisinin yardımı, öğrencinin farkında olmaksızın kullandığı bazı kuralları sezmesi yoluyla dil kullanımında güven kazanması; konuşma, yazma sırasında kendi kendisini kontrol imkanını kazanması şeklinde kullanma ile ilgili alışkanlıklar, beceriler kazandırma amacına matuf olmalıdır (Öz, 2001: 259). Temizkan (2012: 135)’a göre de dil bilgisi kuralları en çok dilin kullanım alanları olan yazılı ve sözlü

metinlerde ortaya çıkar. Dil bilgisi öğretiminde dilin uygulama alanı olan metinlerin kullanılması aynı zamanda dil kurallarının ortaya çıkış dizgesine uygun bir yaklaşımla öğretim yapılması anlamını da taşımaktadır. Dil bilgisi öğretiminde metinlerden hareketle kuralların anlamlı bir bütünlük içinde sezdirilmesi ile becerilerin geliştirilmesi hedeflenir. Sever (2011: 11) de aynı şekilde, öğrencilerin ilgi, gereksinim ve dil evrenine uygun, Türkçenin anlatım imkânlarının yansıtıldığı metinlerle dil bilgisi kurallarının sezdirilmesinin önemine atıfta bulunmaktadır.

2. Araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük bölümü dil bilgisine ait kazanımları öğrenci dil gelişimine uygun bulmaktadırlar. Çelikpazu (2015: 358) da, dil bilgisi öğretiminde öncelikle doğal olan sözlü dil ürünleri üzerinden hareketle etkinliklerin planlanması gerektiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla etkinliklerde yer alan sözcüklerin öğrenci dil gelişimine uygun olduğu söylenebilir.

3. Etkinliklerin anlaşılmasında öğrencilerin hazır bulunuşlukları, metin dilinin anlaşılır olup olmaması, metinlerde geçen kavram ve ifadelerin soyut olması veya çocukların anlam dünyasına hitap etmemesi gibi gerekçeler sıralanmıştır. Çelikpazu (2015: 356)'ya göre de, ders kitaplarındaki etkinliklerin sınıf seviyelerine göre dağıtılmaması, öğrenci seviyesinin altında, bireysel farklılıkları dikkate almayan, öğrencinin ilgisini çekmeyen, sıkıcı ve titizlikle hazırlanmayan etkinlikler olması etkinliklerin anlaşılabilirliğini olumsuz etkilemektedir.

4. Tablo 13 ve Tablo 14'te de görüleceği üzere 5. sınıf öğrencisi henüz somut işlem evresinde olması nedeniyle soyut olay örgüsünden ziyade olay örgüsüne dayalı hikâye tarzı benimsenmelidir. Bu becerilerden bağımsız bir dil bilgisi öğretimi, soyut ve ezbere dayalı bir öğrenmeyi beraberinde getireceği ise sıklıkla ifade edilmektedir. (Şahbaz ve Çekici, 2012; Karatay, Kartallıoğlu ve Coşkun, 2012; Çolak, 2013).

5. Öğretmenlerin ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerine ilişkin olumlu düşüncelerinin başında dil bilgisi öğretiminin gerekli görüldüğü ve dil bilgisi konularının 5. sınıf için yeterli olduğu düşüncesi gelmektedir. Söz konusu bulgu,

Yaman ve Karaaslan'ın (2010) araştırmalarında ulaştıkları bulgular ile örtüşmektedir. İlgili araştırmada da dil bilgisi öğretimi öğretmenlerin tamamına yakını tarafından gerekli görülmektedir. Dil bilgisini bir dilin doğru olarak konuşulup yazılabilmesi için gerekli gösteren görüşler çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır. Dil bilgisi etkinliklerine ayrılan zamanın yetmemesi ve etkinliklerin yetersiz olması gibi sorunları da dile getirdikleri gözlenmiştir.

5.2. Öneriler

Çalışmamıza konu olan ders kitabında, Türkçe dersi öğretim programında yer alan 5. sınıf kazanımlarına uygun olarak her kazanıma yönelik en az bir etkinliğe yer verildiği anlaşılmaktadır. Ancak ders kitabında ilgili etkinlik sayıları her kazanım için aynı sayıda değildir. Dolayısıyla genel itibariyle etkinliklerin kazanımlara uygun olarak hazırlandığı ve etkinliklerin kazanımları karşıladığını görülmektedir. Bununla birlikte gerçekleştirilen araştırmada öğretmen görüşleri çerçevesinde şu öneriler ön plana çıkmaktadır:

1. TDÖP ve Kılavuzu'nda(2006) etkinlik temelli bir yaklaşımın benimsendiği ve öğrenme alanları ile ilgili kazanımların derste uygulanacak etkinlikler yolu ile yürütüleceği ifade edilmektedir. Bu açıdan Türkçe derslerinde yürütülecek etkinliklerin hem nitelik hem de nicelik açısından yeterli olması amaçlanmaktadır. Ancak öğretmen görüşlerinin büyük çoğunluğuna göre 5. sınıf ders kitabında dil bilgisi etkinliklerine daha çok yer verilebileceği düşünülmektedir. Çeçen ve Mete (2011) de, dil bilgisi etkinliklerini öğretmen görüşleri doğrultusunda ele aldıkları çalışmalarında etkinliklerin öğrenci seviyesine uygun olmadığını, dil bilgisi kazanımlarına ulaşmada yetersiz olduğunu ve etkinliklerin öğrenciler tarafından kolay anlaşılmadığını tespit etmişlerdir.

2. Ders kitabında kullanılan metinlerin seçiminde kavramların öğrencilerin anlam dünyasına hitap eden daha kolay anlaşılır sözcükler olması sağlanabilir. Çelikpazu (2015: 354)'ya göre de kavramların öğrencinin anlam dünyasına hitap etmesi, okuduğu veya dinlediği metinlerde kullanılan dil yapıları ile kendi kullandığı

dil yapıları arasında ilişki kurmasına, eleştirmesine, çözümleyebilmesine ve kuralcı dil bilgisinin izah edemediği durumlarda istisna olarak değerlendirdiği yapıları sorgulamasına yol açacaktır.

3. Etkinliklerin öğrencinin yaşam alanıyla doğrudan ilintili değerlerden seçilerek hazırlanması sezgisel öğrenme açısından daha kalıcı öğrenmeler sağlayabilir. Nitekim çağdaş anlayış temelli, metne dayalı dil bilgisi öğretiminin yürütüldüğü durumlarda öğretmen verdiği örnekteki benzerlikten yola çıkarak kuralı sezdirir. Böylelikle öğrenci verilen örnekteki benzerlikten hareketle kurala ulaşabilir (Temizkan, 2012: 135).

4. Dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin sınıf düzeylerine uygun olarak hazırlanmalı, öğrencilerin yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınmalıdır. Çolak (2013: 175)'a göre de, öğrencilerin bilişsel düzeylerinin kimi konuları anlamalarına engel olması, bu konuların derinliğine ve doğru şekilde öğretilmesine mani olmaktadır. Bu tarz konulara ilişkin düzenlemeler yapılması dil bilgisi etkinliklerindeki düzey sorununun giderilmesine katkı sağlayacağını ifade etmektedir.

5. Dil bilgisi etkinliklerinde sadece ders kitaplarındaki etkinliklerle yetinilmemeli; gerektiğinde ek etkinlikler kullanılmalıdır. Bu hususta yayınevleri tarafından hazırlanan yardımcı etkinlik kitapları öğrenciye sunulmalıdır. Çolak(2013: 50-51)'a göre de, dil bilgisi öğretimini ders kitabından öğrenen öğrencilerin bu bilgileri çoktan seçmeli testler dışında kullanmadıkları görülmektedir. Öğrendikleri bilgileri, sadece sınavlarda test çözerek kullanan öğrenciler, bir süre sonra da bu bilgileri yeniden unutmaktadır. Tekrarlanan bilgiler, öğrencilerde dile ve dil bilgisine karşı duyarsızlık, bıkkınlık, ilgisizlik gibi olumsuz tutumlar meydana getirmektedir.

6. Öğretmenlerin bir kısmı dil bilgisi etkinliklerinde zamanın azlığından ve bu nedenle dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayıramadıklarından söz etmektedirler. Bu noktada, kazanımların kazandırılması noktasında Türkçe derslerine

ayrılan ders saatleri yeniden gözden geçirilebilir. Özelde ise Türkçe dersi içerisinde dil bilgisine ayrılan süre gözden geçirilebilir. Öğretmenlerin dil bilgisi öğretimi için ayrı bir ders saati ayırmaları gerektiğini gösteren bulgu, Anılan'ın (2014) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Bu araştırmada da araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu konunun daha iyi öğrenilmesini sağlamak ve kitapların içerik bakımından yetersizliğini gidermek maksadıyla dil bilgisine ayrı bir ders saati ayırdıklarını ifade etmişlerdir.

TDÖP ve Kılavuzu'nda (2006) dil bilgisi "bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünü" olarak değerlendirilmektedir. Dil bilgisi öğretiminin ise ayrı bir ders saatinde değil diğer öğrenme alanları içine yerleşik olarak yürütülmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda dil bilgisi öğretiminin Türkçe dersi içinde ayrı bir ders olarak değerlendirilmemesi, okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri ile birlikte ele alınması gerektiği ve bu becerilerden bağımsız bir dil bilgisi öğretiminin soyut ve ezbere dayalı bir öğrenmeye yol açacağı da sıklıkla vurgulanmaktadır. (Çeçen ve Mete, 2011; Karagöz ve Oryanşın, 2014) Öğretmen görüşleri de bu düşünceleri destekler niteliktedir.

7. Kökler ve ekler üzerine daha çok etkinliğe yer verilerek, metinlerden hareketle kökler ve ekler kavratılabilir. Çolak(2013: 60)'a göre de, eklerin yalnızca ezberletilmesi amaca hizmet etmeyecek olup her ekin kullanıldığı anlam veya bağlam esas alınarak dizi içindeki görevi öğrencilere örneklerle sezdirilmelidir. Bu nedenle, eklerin öğretiminde her ekin işlevi farklı kelimelerle ve kelimeler arası ilişkilerle gösterilerek öğrencilerin ana dillerinin işleyişini görmelerine olanak tanınmalıdır.

8. Araştırma Nevşehir ili merkez okullarında yapılmıştır. Diğer ilçelerde de uygulanabilir.

9. Araştırma devlet okullarında yapılmış olup özel okullarda da uygulanabilir.

10. Görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme ve gözlem tekniği de kullanılabilir.

11. Araştırma öncesi öğretmenler kazanımlar hakkında bilgilendirildikten sonra görüşme formu uygulanabilir.

12. Araştırma 5. sınıf Türkçe öğretmenlerine uygulanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın amaçları ve TDÖP kazanımları çerçevesinde öğrencilere, idarecilere ve velilere de uygulanabilir.

Bu çalışmadan sonra yapılacak araştırmalarda öğretim programının incelenmesi, etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğuna, dil bilgisi öğretimine ne ölçüde katkı sağladığına yönelik nitel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aköz, Y ve Bulut, P (2010) “İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Dil Bilgisi Etkinliklerinin İncelenmesi” 9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010), Elazığ, s.181-186.
- Alver, M (2018) “2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na İlişkin Öğretmen Görüşleri”, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Sayı: 7/4, s. 2480-2501.
- Anılan, H (2014) Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminin Değerlendirilmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 14 (5), 1893-1924.
- Arıcı, AF (2005) “İlköğretim Okullarında Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri”, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, s. 52-60.
- Arslan, A (2019) 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Gaziantep İli Örnekleme). Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi 3(5), s. 19-39.
- Aydın, Ö (1999) “Orta Okullarda Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri” Dil Dergisi, S.81, s. 23-29.
- Banguoğlu, T (1990) Türkçenin Grameri, Türk Tarih Kurumu Basım Evi. Ankara.
- Bozkurt, F (2012) Türkçede Dilbilgisi Öğretimi -1, C. 26, S. 151.
- Çeçen, MA (2007) Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çeçen, MA ve Aytaş, G (2008) “Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretiminin Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Başarısına Etkisi”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C. 5, 1, s. 133-149.
- Çeçen, MA ve Mete, G (2011) 6-8. Sınıflarda Dil Bilgisi Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3 (5), s. 47-62.
- Çelikipazu, EE (2015) Ortaokul 5-8. Sınıf Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Bir İnceleme, Turkish Studies, Volume 10/15, Fall 2015, s. 333-360.

- Çolak, F (2013) Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminin Genel Sorunları İle Alan Literatüründeki Tartışmalı Konuların İlköğretim İkinci Kademe Dil Bilgisi Öğretimine Yansımaları ve Çözüm Önerileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Daloğlu, K (2005) İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Derman, S (2008) Dil Bilgisi Öğretiminde Metinlerin Seçimi Üzerine Bir Araştırma (7. Sınıf). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Epçaçan, C ve Okuç, V (2010) İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, Millî Eğitim, Yaz, S.187, s. 39-51.
- Erdem, İ (2007) İlköğretim II. Kademe Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdoğan, T ve Gök, B (2009) “Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Bu Sorunların Giderilmesine Yönelik Öneriler, Ankara Örneği”, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.: 03, 36, 01-16.
- Ergin, M (1994) Üniversiteler İçin Türk Dili, Bayrak Basım Yayım Tanıtım. İstanbul.
- Ertekinöğlü, S (2003) Türkçe Derslerinde Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Göçer, A ve Arslan, S (2019) Ortaokulda Gerçekleştirilen Dil Bilgisi Öğretimi Durumunun Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, No. 18, Nisan, s. 297-326.
- Göğüş, B (1978) Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi, Kadioğlu Matbaası. Ankara.

- Güneş, F (2013). Dil Bilgisi Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar, Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2(7), s. 71-92.
- Güven, AZ (2011) “İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri”, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 29, s. 121-133.
- İşcan, A ve Kolukısa, H (2005) “İlköğretim İkinci Kademe Dil Bilgisi Öğretiminin Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 5, 1, s. 163-172.
- İtmeç, F (2008) İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karadüz, A (2007) İlköğretimde Türkçe Öğretimi, “Dil bilgisi Öğretimi”. Pegama Yayıncılık, Ankara.
- Karadüz, A (2006) “İlköğretim Türkçe Dil Bilgisi Kitaplarının “Öğreticilik” Kavramı Bağlamında Eleştirisi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, s. 13-31.
- Karagöz, M ve Oryanşın, U (2014) Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi. Journal of Research in Education and Teaching, 3 (2), s. 187-194.
- Karasar, N (2008) Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karatay, H, Kartallıoğlu, M ve Coşkun, S (2012) İlköğretim Öğrencilerinin Dil Bilgisi Konularını Öğrenme Düzeyleri, TÜBAR XXXII, s. 199-219.
- Kayaalp, İ (1998) İletişim ve Dil, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Kaygusuz, T (2006) İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kocaman, A ve Osam N (2000) Uygulamalı Dilbilim-Yabancı Dil Öğretimi Terimleri Sözlüğü, Hitit Basım Yayın, Ankara.

- Köse, E (2018) Ortaokul Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Dil Bilgisi Konuları Açısından Eba ve Türkçe Öğretim Programı İle Eşgüdümlülüğü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- MEB (Komisyon) (2006) İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MEB (Komisyon) (2009) Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MEB (Komisyon) (2018) Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-8. Sınıflar), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MEB (2015) Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı, Milli Eğitim Yayınları, Ankara.
- Odabaşı, N (2007) Öğretmenlerin Görüşlerine Göre 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı Etkinliklerinin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi (Nevşehir İli Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önal, ME (2010) Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleştirilen Dil Bilgisi Öğretimi Hakkındaki Görüşleri (Kırıkkale İli Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Öz, MF (2001) Uygulamalı Türkçe Öğretimi, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Özbay, M (2006) Özel Öğretim Yöntemleri II, Öncü Kitap, Ankara.
- Özbulur, EP (2011) İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Dil Bilgisi Etkinlikleri Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Öztabur, A (2010) İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Derslerinde Dil Bilgisi Kavramlarının Öğretilmesi ve Kavratılması Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Öztürk, J (2003) “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Kitaplarının Dil Bilgisi Bölümlerinin Değerlendirilmesi”, Güneyde Kültür, C.14, 138.
- Samur, Öİ (2010) İlköğretim Ders Kitaplarındaki Dilsel ve Görsel Metinlerin İncelenmesi, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı Bildirileri içinde (s. 531-552), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Sever, S (2011) Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Anı Yayınları, Ankara.
- Şahbaz, NK ve Çekici, E (2012) Disiplinler Arası Bir Disiplin Olarak Türkçe Eğitimi, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 7/3, s. 2367-2382.
- Şahin, İ (2007) Yeni İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Programının Değerlendirilmesi, İlköğretim Online, 6(2), s. 284-304.
- Şahinci, C (2011) İlköğretim İkinci Kademe Dil Bilgisi Konularının Öğretimine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Şekerci, H (2011) İlköğretim 4-5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Dil Bilgisi Öğretimi Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Temizkan, M (2012) Metin Temelli Dil Bilgisi Öğretimi ve Uygulamaları. Bulunduğu eser: Özbay, M. (ed.) Türkçe Eğitimi Açısından Dil Bilgisi Öğretimi, Pegem Akademi, s. 129-152, Ankara.
- Tunçel, R (2006) “Türk ve Alman İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Dilbilgisi Ders Kitaplarındaki Sıfatların Nicelik Bakımından Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15, s. 595-607.
- Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü, (2011) Türkiye Bilimler Akademisi. Ankara.
- Ünal, E ve Şahinci, C (2011) “Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Dil Bilgisi Konularının Öğretimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, Turkish Studies Journal, C.: 6, 1, s. 1849-1862.
- Üner, Ş (2010) İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenci Seviyesine Uygunluğunun ve Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Aksaray Örneği),

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Weaver, C (1996) Teaching Grammar in Context, Boynton/Cook Publishers, Portsmouth.

Yakışan, O (2017) Ortaokullarda Dil Bilgisi Öğretiminde Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Öğrenci Başarısına ve Kalıcılığa Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yaman, H ve Karaaslan, F (2010) “İlköğretim Türkçe Dersi Programının Dil Bilgisi Öğretimindeki Etkililiği: Nitel Bir Araştırma”, TSA, Yıl: 14, S: 1, 251-269.

Yıldırım, A ve Şimşek, H (2005) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

EKLER

Ek 1. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

ORTAOKUL VE
İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

DERS KİTABI

YAZARLAR

Hülya AĞIN HAYKIR
Hüseyin KAPLAN
Ali KIRYAR
Rasim TARAKCI
Ercan ÜSTÜN

DEVLET KİTAPLARI

BİRİNCİ BASKI

..... 2018

Ek 2. Araştırma İzni

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 49405861-44-E.11878322
Konu : Araştırma izni
(Veli AY)

21/06/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :a)Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 30.05.2019 tarih ve 12420890-300-E.2729 sayılı yazısı.
b)Müdürlüğümüz Ölçme Değerlendirme ve Sınav Şube Müdürlüğünün 17.06.2019 tarihli ve E. 11487768 sayılı yazısı.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Veli AY'nın "5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nevşehir Örneği) " konulu tez çalışmasını, gönüllülük esasına dayalı ve eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde uygulanmasının komisyon tarafından uygun görüldüğüne dair ilgi (b) yazı ekte yer almaktadır.

Anılan araştırma izninin 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında, ilimiz merkez ve ilçelerdeki okullarda gönüllülük esasına dayalı, eğitim öğretimi aksatmamak şartı ve Okul Müdürlüğünün muvafakatinde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Murat DEMİR
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
21/06/2019

Aydın ABAK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Görevli Müdür Yardımcısı
Aydın ABAK
21/06/2019
Ali Rıza GÜLTEKİN
Şef

Adres: Yeni Kayseri Cad.Hükümet Konakı 50100 Mrk-NEVŞEHİR
Elektronik Ağ: www.nevsheirmeb.gov.tr
e-posta: hizmetci30@meb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ACIKGOZ-Şef
Tel: 0 (384) 213 79 33
Faks: 0 (384) 213 20 68

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1d75-a378-31ed-9e3c-7174 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3. Öğretmen Görüşme Formu

CİNSİYET : BAYAN ()
MESLEKİ KIDEM YILI:

ERKEK ()

0-5 YIL ARASI ()
()

6-10 YIL ARASI

11-15 YIL ARASI ()
()

16-20 YIL ARASI

21 YIL VE ÜZERİ ()

Değerli meslektaşım,

İsmim Veli AY. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek Lisans kapsamında "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABINDAKİ DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ (NEVŞEHİR ÖRNEĞİ)" başlıklı tezim için bir araştırma yapıyorum. Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan "MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın dil bilgisi etkinliklerini incelemek ve Türkçe öğretmenlerinin bu etkinlikler hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu konuda sizlerin düşüncelerinin değerli olduğuna inanıyorum. Görüşme formundaki bilgiler sadece yüksek lisans araştırması kapsamında kullanılıp değerlendirilecektir. Vereceğiniz cevaplar için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Soru 1: 5. Sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Soru 2: Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırabiliyor musunuz (veya zamanı yeterli buluyor musunuz)? Lütfen açıklayınız.

Soru 3)"MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer verilen dil bilgisi kazanımlarını yeterli buluyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Soru 4)"MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz? Lütfen açıklayınız.

Soru 5: “MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur? Lütfen açıklayınız.

Soru 6: “MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor mu? Lütfen açıklayınız.

Soru 7: “MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin öğrenciler tarafından kolay anlaşıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Soru 8: “MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Soru 9:“MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık görüyor musunuz, varsa bunlar nelerdir? Lütfen açıklayınız.

Soru 10: “MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Soru 11: “MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin okuma-yazma becerilerine katkı sağlamakta mıdır, sağlıyorsa nasıl katkılar sağlamaktadır? Lütfen açıklayınız.

Soru 12:“MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI” nda yer alan dil bilgisi etkinlikleriyle ilgili bir öneriniz var mı, varsa nelerdir? Lütfen açıklayınız.

Görüşme formunu doldurduğunuz için teşekkür ederim.

Ek 4. Görüşme Sonucu Elde Edilen Metinlerden Örnekler

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

CİNSİYET : BAYAN () ERKEK (X)

MESLEKİ KIDEM YILI:

0-5 YIL ARASI () 6-10 YIL ARASI ()
11-15 YIL ARASI () 16-20 YIL ARASI ()
21 YIL VE ÜZERİ (X)

Değerli meslektaşım,

İsmim Veli AY. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek Lisans kapsamında "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABINDAKİ DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ (NEVŞEHİR ÖRNEĞİ)" başlıklı tezim için bir araştırma yapıyorum. Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan "MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın dil bilgisi etkinliklerini incelemek ve Türkçe öğretmenlerinin bu etkinlikler hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu konuda sizlerin düşüncelerinin değerli olduğuna inanıyorum. Görüşme formundaki bilgiler sadece yüksek lisans araştırması kapsamında kullanılıp değerlendirilecektir. Vereceğiniz cevaplar için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Soru 1: 5. Sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

*Yeterli bulmuyorum.
Öğrenciler konuşurken ve yazarken dilin ana kurallarına uymuyorlar. Dil bilgisi kitaplarında kuralların anlatımı, örneklemeler yeterlidir. Özellikle "dilnin önemi, dilin kullanımı, dilin önemi ve yeterliliği, dilin geliştirilmesi" konuları öğrenciler için verilmeli, öğrenci sonra dil bilgisine yönlendirilmeli.*

Soru 2: Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırabiliyor musunuz (veya zamanı yeterli buluyor musunuz)? Lütfen açıklayınız.

*Zaman yeterli değil.
Türkçe dersi bir uygulama dersidir. Dersin diğer uygulama alanlarını da zaman ayırmak gerektiğinden (okuma, anlama, anlatım...) dil bilgisine yeterince zaman ayırmıyorum.*

Soru 3: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer verilen dil bilgisi kazanımlarını yeterli buluyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

*Yeterli bulmuyorum.
Kazanımların yeterli olmaması 5. sınıf öğrencilerinin anlatımlarındaki yetersizlikler ve yanlışlıklar kazanımların yeterliliğinin göstergesidir.*

Soru 4) "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer verilen dil bilgisi etkinliklerinin sınıf düzeyine uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz? Lütfen açıklayınız.

Etkinlikler son derece etkin ve yeterlidir. Öğrenci düzeyinin altında. Ders kitaplarındaki metinler verilmek istenilen kurallarla yönelik örneklemelerde yetersiz. Kimi kuralların alt yapısını oluşturmadan anlatılması anlaşılabilirliği oluşturmaktadır... vs.

Soru 5) "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur? Lütfen açıklayınız.

Dil bilgisi etkinlikleri kazanımları öğretmede, uygun değildir. Etkinlikleri kitabın dışında yardımcı kaynaklardan öğretmenin örneklemeleriyle uygun hale getirilebilir. Kitaplarda dil bilgisi ve dil bilgisi süreçleri yapılandırılarak etkinlikler verilmeli.

Soru 6) "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor mu? Lütfen açıklayınız.

Etkinlikler konunun anlaşılmasından daha çok ezberlemeye yöneliktir. Kitapta uygulanması çalışmalarına, araştırma ve inceleme çalışmalarına daha çok yer verilmeli.

Soru 7) "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin öğrenciler tarafından kolay anlaşılığını düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Dil bilgisi kurallarının yolu ve sonuçları, örneklerle uygulanmadığını görmek konuların anlaşılmasının potansiyelidir. Kolay anlaşılabilirliği için uygulama alanı ve uygulama çalışmalarına daha çok yer verilmeli.

Soru 8) "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Zorlanıyorum. Türkçe uygulama dersi olduğundan dersin uymaya çalışılan kuralları pasif olarak tanıması kurallara bağlılık olmanın nedeniyle zorlanmaktadır.

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

CİNSİYET : BAYAN (X)
MESLEKİ KIDEM YILI: 4

ERKEK ()

0-5 YIL ARASI (X)
11-15 YIL ARASI ()
21 YIL VE ÜZERİ ()

6-10 YIL ARASI ()
16-20 YIL ARASI ()

Değerli meslektaşım,

İsmim Veli AY. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek Lisans kapsamında "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABINDAKİ DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ (NEVŞEHİR ÖRNEĞİ)" başlıklı tezim için bir araştırma yapıyorum. Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili ortaokullarında okutulan "MEB Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın dil bilgisi etkinliklerini incelemek ve Türkçe öğretmenlerinin bu etkinlikler hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu konuda sizlerin düşüncelerinin değerli olduğuna inanıyorum. Görüşme formundaki bilgiler sadece yüksek lisans araştırması kapsamında kullanılıp değerlendirilecektir. Vereceğiniz cevaplar için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Soru 1: 5. Sınıf öğrencilerinin dil bilgisi becerilerini yeterli buluyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Öğrencilerin ilkokuldan gelen okuma-yazma yetersizliği, sebebiyle dil bilgisi becerilerine yeterli zaman ayıramıyor, okuma ve anlatma sıkıntısı yaşayan öğrencilerin dil bilgisi becerileri yetersiz kalıyor.

Soru 2: Türkçe derslerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırabiliyor musunuz (veya zamanı yeterli buluyor musunuz)? Lütfen açıklayınız.

Öğrenciler yeterli donanım ile beşinci sınıfa geldiklerinde dil bilgisi etkinliklerine yeterli zaman ayırabiliyor.

Soru 3) "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer verilen dil bilgisi kazanımlarını yeterli buluyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

5. sınıf düzeyi için yeterlidir.

Soru 5: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi kazanımlarını sağlama açısından uygun mudur? Lütfen açıklayınız.

Etkinlikler, kazanımlarla ilişkilidir.

Soru 6: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri konunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor mu? Lütfen açıklayınız.

Etkinlikler daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunuyor ancak etkinlik sayısı artırılırsa daha etkili olacaktır.

Soru 7: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin öğrenciler tarafından kolay anlaşıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Etkinlikler öğrencilerin kendi başlarına yaptıklarında bile anlayabileceği düzeydedir.

Soru 8: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinliklerini uygularken zorlanıyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Etkinliklerin uygulanması zorluk yaratmıyor.

Soru 9: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinde herhangi bir sorun ya da yanlışlık görüyor musunuz, varsa bunlar nelerdir? Lütfen açıklayınız.

Etkinlik sayısı artırılabilir, geliştirilebilir.

Soru 10: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı dil bilgisi öğretimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Uyundur.

Soru 11: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinlikleri öğrencilerin sesli ve sessiz okuma becerilerine katkı sağlamakta mıdır, sağlıyorsa nasıl katkılar sağlamaktadır? Lütfen açıklayınız.

Katkı sağlamaktadır.

Soru 12: "MEB 5. SINIF TÜRKÇE DERSİ KİTABI" nda yer alan dil bilgisi etkinlikleriyle ilgili bir öneriniz var mı, varsa nelerdir? Lütfen açıklayınız.

Nicelik ve nitelik olarak değişime gidebilir.

Görüşme formunu doldurduğunuz için teşekkür ederim.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Veli AY

Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti

Doğum Yeri ve Tarihi: 02.02.1984

Tel: 0 505 492 0757

E-posta: qvayvay@gmail.com

Yazışma Adresi: 15 Temmuz Mah. Alparslan Türkeş Cad. Huzur Sitesi No.:24/9

Merkez/NEVŞEHİR

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	-
Tezsiz Yüksek Lisans	SÜ Eğitim Fak. Türk Dili ve Edb. Öğret.	2005
Lisans	SÜ Eğitim Fak. Türk Dili ve Edb. Öğret.	2005
Lise	Akşehir Selçuklu Lisesi	2000

İŞ DENEYİMLERİ

Nevşehir/ Kozaklı Kanlıca İlköğretim Okulu	2005-2007
Nevşehir/ Kozaklı Karasenir İlköğretim Okulu	2007-2009
Nevşehir/Merkez İcik İlköğretim Okulu	2009-2011

Nevşehir/Merkez Ersular İlköğretim Okulu	2011-2012
Konya/Kadınhanı Hacımehmetli Nurpa AŞ Ortaokulu	2012-2013
Konya/Kadınhanı İsmet Ümmühan Önal İlkokulu	2013
Nevşehir/Avanos İmam Hatip Ortaokulu	2013-2014
Nevşehir/Merkez Yavuz Sultan Selim Han Ortaokulu	2014-Halen

YABANCI DİL

İngilizce

YAYINLAR

AY, V (2012) Ilgın Sarıkeçili Yörük Köylerinden Derleme Sözlüğüne Katkılar, Birinci Ulusal Ilgın Sempozyumu Kitabı, Konya.